فروش و خدمات ویژه
نوین زعفران
کیفیت و رتبه جهانی
واحد سفارشات تلفنی: ۱۱۱ - ۰۵۱۳
SAFFRON@NOVINSAFFRON.COM NOVINSAFFRONCO ۰۹۱۲ ۳۳ ۱۱ ۷۰۰

روزنامه صبح ایران
دنیای اقتصاد
ضمیمه هفتگی استان‌های خراسان ۳۶۴
دوشنبه/ ۶ دی ماه ۱۴۰۰/ ۲۲ جمادی‌الاول ۱۴۴۳
۲۷ دسامبر ۲۰۲۱/ سال بیستم/شماره ۵۳۵۰ / ۴ صفحه / ضمیمه رایگان

در صفحه ۲ بخوانید

بحران گازی صنایع پایین دستی

«دنیای‌اقتصاد» از سرایت التهاب اجاره‌بها به کلان‌شهرها گزارش می‌دهد

مستاجرهای مشهد مقابل «بد» و «بدتر»

دنیای اقتصاد: التهاب اجاره‌بها فقط مختص تهران نیست بلکه به شکل دومینو وار در حال سرایت به بازار اجاره مسکن کلان‌شهرها است. گزارش «دنیای اقتصاد» از اوضاع پاییزی و زمستانی بازار اجاره مسکن حاکی است، مستاجران در مشهد به «خودی» باخته‌اند. قطع و یقین، دولت مدافع مستاجران است و قصد دارد به‌گونه‌ای سیاست‌گذاری کند که اول، مستاجران به شکل «فراوانی عرضه آپارتمان اجاره‌ای» و «کاهش اجاره‌بها»، از سیاست‌ها نفع ببرند. اما ماحصل دو سال سیاست‌گذاری ویژه برای بازار اجاره‌نشینی منجر به بازی باخت - باخت برای هر دو طرف (موجر و مستاجر) شده است. سیاست کرونایی مختص بازار اجاره مسکن که دو سال پیش به شکل «سقف ۲۰ درصدی افزایش سالانه اجاره بها در کلان شهرها» و «سلب حق خاتمه قرارداد یکساله اجاره برای موجر» در بازار اجاره مسکن به اجرا درآمد. صفحه ۷

کاشمر و خلیل‌آباد با کشت بیش از ۴۸ نوع رقم انگور در نزدیک به ۱۰ هزار هکتار زمین، قطب‌های مهم تولید انگور و کشمش در ایران و دنیا هستند

از کشمش کاشمر تا زعفران زاوه

صفحه ۴

یادداشت

ظرفیت‌های گردشگری کشاورزی در خراسان‌رضوی

مجید عزیزی*

استان خراسان‌رضوی با بهره‌مندی از مزارع وسیع و بعضا متمرکز برخی از محصولات کشاورزی مانند زعفران، گل محمدی، عناب و .. و همچنین مراتع طبیعی با زیبایی منحصر به فرد جهت رونق کسب و کار از طریق گردشگری با هزینه و زحمت حداقلی است. بدین صورت که به عنوان مثال زارع زعفران علاوه بر کشت و برداشت معمول خود، می‌توانند از زیبایی بصری مزارع خود و در قالب گردشگری کشاورزی استفاده دوچندان ببرند که در ادامه جزییات آن را بررسی می‌کنیم:

زعفران یکی از ستون‌های اصلی اقتصاد خراسان و از محصولات اصلی کشاورزی آن می‌باشد. بنابر آمار جهاد کشاورزی، در سال ۱۳۹۹، در مجموع ۴۳۱ تن زعفران (خشک) در کشور تولید شده است که از این مجموع ۷۰ تن آن در خراسان جنوبی به عمل آمده، ۲۴ تن در خراسان شمالی و ۳۰۱ تن در خراسان‌رضوی. به عبارت دیگر سه استان خراسان در مجموع مسئول تولید بیش از ۹۱ درصد کشور بوده‌اند و خراسان‌رضوی نیز به تنهایی عهده‌دار تولید ۷۰ درصد زعفران کشور می‌باشد. بنابراین توجه ویژه و چند بعدی به این صنعت پویا از الزامات ضروری جهت اطمینان از پویایی و دوام‌پذیری آن می‌باشد. همچنین به علت قدمت دیرینه کشت و پرورش این محصول در استان‌مان خراسان‌رضوی، می‌توان با اطمینان گفت که این محصول در حال حاظر بخشی از فرهنگ بومی‌خراسان‌رضوی شده است. در جهت احیا و تقویت این فرهنگ و همچنین آشنایی مردم با اصول و سنت کشت و برداشت زعفران و همچنین بهره‌مندی کشاورزان از مزایای آن، گاها در جای جای استان، مراسماتی جهت دنبال کردن این هدف انجام می‌شود که همان گردشگری کشاورزی نامیده می‌شود. به عنوان مثال در فصل برداشت زعفران در مزارع شهرستان تربت حیدریه، کشاورزان و مردم محلی مراسمی‌را از ابتدای صبح (باز شدن گل‌های زعفران و فرا رسیدن زمان بردشات آن) برگزار کرده و از مردم عادی و گردشگران در جهت همراهی آن‌ها در عملیات برداشت و پس از آن شرکت در مراسمات و مسابقات محلی از جمله مسابقه برداشت کننده برتر، اجرای موسیقی محلی و بسته‌بندی زعفران دعوت می‌کنند. ادامه در همین صفحه

فعالان اقتصادی خراسان‌رضوی از سهم این استان در لایحه بودجه ۱۴۰۱ گلایه دارند

بودجه ناعادلانه برای استان‌ها؟

دنیای‌اقتصاد: طبق آنچه در لایحه بودجه ۱۴۰۱ آمده، خراسان‌رضوی رتبه پنجم بودجه استان‌ها را پس از تهران، اصفهان، خوزستان و کرمان دارد و فاصله بودجه پیش‌بینی شده این استان استراتژیک با کرمان که در رتبه چهارم قرار دارد، بیش از ۷هزار میلیارد تومان است.

صفحه ۳

توصیه‌های بودجه‌ای شافعی

صفحه ۶

راه‌اندازی صنایع پرآب‌طلب در شرق کشور ممنوع شود

صفحه ۸

ترانزیت در جاده بی‌تدبیری

صفحه ۵

تهدید مازوتی صنعت سیمان

صفحه ۸

ظرفیت‌های گردشگری کشاورزی در خراسان‌رضوی

▲ تشکیلات گلابگیری واقع در حواشی مزارع گل محمدی

▲ اجرای موسیقی محلی در خلال مراسم برداشت گل زعفران

▲ تمیز کردن و جدا کردن گل زعفران

▲ گردشگران در حال چیدن گل زعفران در یکی از مزارع

ادامه از همین صفحه

از موهبت‌های دیگر خراسان‌رضوی که احتمالا همه هم‌استانی‌های عزیز نیز با آن آشنایی دارند، بهره‌مندی از مزارع وسیع و متمرکز گل محمدی یا همان گلستان در روستای فرخد می‌باشد.

این روستا که در ۸ کیلومتری جاده مشهد به کلات نادری واقع شده است به قدری ارتباط نزدیکی با صنعت کشت و برداشت و فرآوری گل محمدی دارد که در حال حاضر از نزدیک به ۳۰۰۰ نفر جمعیت آن حدود ۲۰۰ نفر از آنان در این حوزه مشغول به کار هستند.

مزارع زیبای گل محمدی، برخورد گرم باغ‌داران، تشکیلات گلابگیری سنتی و مدرن و یکپارچه بودن تمام مراحل تولید گلاب از مرحله چیدن گل تا عرضه آن به بازار و امکان بازدید مرحله به مرحله برای عموم در یک بازه ۲۰ روزه واقع در فصل بهار به تنهایی دلایل کافی برای گماشتن این روستا به عنوان یک مقصد گردشگری می‌باشد.

در سال ۱۳۹۴ اولین بازدید عمومی‌در قالب جشنواره گل محمدی در این روستا برگزار شد که نزدیک به ۴۰۰ نفر شرکت کننده داشت. جذابیت‌های این مراسم و همچنین تبلیغ مثبت شرکت‌کنندگان این عدد را به ۲۰۰۰ نفر در جشنواره سال ۱۳۹۷ رساند. در این جشنواره‌ها که در نیمه دوم اردیبهشت آغاز گشته و اوایل خرداد به پایان می‌رسد، تشریح مراحل گلاب‌گیری، برداشت همگانی گل، برگزاری مسابقه، اجرای موسیقی محلی و فروش فرآورده‌های گل محمدی از جمله گلاب، دمنوش، مربا و غیره انجام می‌شود. با این وجود و با وجود پتانسل قوی برای گنجانده شدن چنین بازدیدی در تورهای مسافرتی، جای خالی اقامتگاه برای مسافرین، چه به شکل بوم‌گردی و چه معمولی به چشم می‌خورد. چه بسا که پس از اعطای تسهیلات نه چندان زیاد و سر و سامان دادن اندک کاستی‌ها این روستا بتواند خود را در سطح ملی مطرح کرده و به سان جاذبه‌های توریستی مطرح خودنمایی کند. بنا بر آمار جهاد کشاورزی، در سال ۱۳۹۹ حدود ۵۶ هزار تن گل محمدی در کل کشور برداشت شده است که از این بین ۳۷۰۰ تن آن تولید استان خراسان‌رضوی بوده است.

آخرین مثال از مبحث گردشگری کشاورزی در ایران به یک منطقه کوهستانی و کاملا طبیعی اشاره دارد. دره ارغوان در ۴ کیلومتری طرقبه یک مثال از یک جاذبه طبیعی منحصر به فرد در استان می‌باشد که سالانه در حدود فروردین و اردیبهشت میزبان خیلی زیاد گردشگرانی است که صرفا به علت علاقه به طبیعت زیبا و بنفش این منطقه به آن سفر می‌کنند. این دره که با درختان زیبای ارغوان پوشانده شده است در بازه زمانی محدود خود میزبان گردشگران، مسابقات محلی، اجرای موسیقی سنتی و ثبت خاطرات شرکت کنندگان می‌باشد.

*عضو هیات علمی‌در دانشگاه فردوسی مشهد
با همکاری حمید احمدپورمیر

رونمایی از بزرگترین سردیس حکیم توس در دانشگاه فردوسی

دنیای اقتصاد - آیین رونمایی از عنوان بزرگترین سردیس حکیم ابوالقاسم فردوسی در کشور با حضور جمعی از اساتید دانشگاهی و محسن سراجی، طراح سردیس در دانشگاه فردوسی مشهد برگزار شد. محمد کافی، رئیس دانشگاه فردوسی در این مراسم گفت: آنچه ما دانشگاهیان دانشگاه فردوسی مشهد به آن می‌بالیم، نام دانشگاه است که به نام فردوسی مزین شده است، مکان دانشگاه است که در شهر حضرت رضا (ع) و شهر مشهد مقدس قرار دارد و نام خراسان بزرگ است که این دانشگاه، پرچمدار پاسداری از میراث علم، ادب و فرهنگ خراسان می‌باشد.

محمد کافی افزود: مهاجرت امام رضا (ع) و شهادت ایشان در این منطقه، بالندگی و زندگی فردوسی بزرگ و حکمت خراسان در طول تاریخ باعث شد تا خراسان تبدیل به مهد پرورش حکما و دانشمندان بزرگ شود و ما مرهون این زیرساخت و میراث ارزشمند هستیم.

پاکبان مشهدی یک میلیون لیره را به صاحبش باز گرداند

دنیای اقتصاد - پاکبان مشهدی مبلغ یک میلیون لیره ترکیه معادل حدود ۹۰ هزار دلار را به همراه یک فقره چک به مبلغ ۲۵۰ میلیون ریال را به صاحبش بازگرداند. به گزارش ایسنا محسن رهنمایی، مدیر کل هماهنگی و نظارت بر خدمات شهری شهرداری مشهد، دراین خصوص گفت: در تاریخ اول دی ماه ۱۴۰۰ حسن یعقوبی رسولی گلاری، نیروی پاکبان شاغل در خدمات شهری ناحیه منفصل توس منطقه ۱۲، حین انجام رفت و روب خیابان شاهنامه ۶۵ با یک کیف قهوه‌ای مواجه می‌شود. وی افزود: پاکبان با وجدان برای پیدا کردن صاحب کیف درون آن را نگاه می‌کند که با سه کارت سوخت، کارت گواهینامه، اسناد خودرو، یک میلیون لیر ترک و یک چک امضا شده در وجه حامل به مبلغ ۲۵۰ میلیون ریال روبه‌رو می‌شود. وی اضافه کرد: این پاکبان شریف سه ماه قبل نیز کیفی حاوی مدارک، یک قطعه چک و مبلغ ۱۷ میلیون ریال وجه نقد را که حین رفت و روب پیدا کرده بود، به صاحبش بازگردانده بود.

خراسان شمالی- جنوبی

کشاورزی محور توسعه اقتصادی خراسان شمالی است

ایرنا: استاندار خراسان شمالی گفت: کشاورزی محور توسعه و پیشران خراسان شمالی است و باید در این حوزه به خودکفایی برسیم و از پتانسیل‌های استان برای رفع معضل بیکاری استفاده کرد.

محمدرضا حسین نژاد روز یکشنبه در کارگروه اقتصاد، اشتغال و سرمایه گذاری خراسان شمالی گفت: تاریخ نشان داده است، کشورهایی که کمترین وابستگی تکنولوژی به دیگر کشورها داشته اند، رشد مناسب اقتصادی را نیز تجربه می‌کنند، بنابراین اگر توسعه ای در بخش کشاورزی شکل می‌گیرد باید بدون وابستگی به تکنولوژی خارجی باشد.آنچه که مسلم است اعتبارات قطره چکانی نمی‌تواند دردی از مشکلات اقتصادی خراسان شمالی را برطرف کند و باید متکی بر توان و ظرفیت‌های داخلی استان بود.

حسین نژاد با اشاره به ضرورت اهمیت دادن واحدهای تولیدی به مسائل اچ اس ای تاکید کرد: یکی از را ه‌های کاهش حوادث و داشتن محیطی سالم درمحل کار آموزش و ارتقای سطح آگاهی کارکنان آن مجموعه است که می‌تواند منجر به یک سیستم ایده ال و پویا طی فرآیند تولید محصول با کیفیت باشد. اجرای صحیح دستورالعمل‌های اچ. اس ای ای (بهداشت، ایمنی، محیط زیست و انرژی) باعث ارتقای شاخص‌های عملکردی سلامت پرسنل، ایمنی تولید، حفظ مواهب زیست محیطی و بهینه سازی مصرف انرژی در بنگاههای اقتصادی خواهد شد.

استاندار خراسان شمالی در ادامه گفت: درآمد بانک‌ها باید مدیریت شود و این درآمدها از خارج به داخل استان سوق داده و سرمایه گذاری شود.تصمیمات بانک مرکزی در استان‌ها باید بومی‌سازی شود و نباید تمامی‌استان‌ها با یک نگاه مدیریت شوند.

چرا بعضی کالاها در گمرک معطل می‌مانند؟

ایسنا: مدیرکل گمرکات خراسان جنوبی با اشاره به اینکه هماهنگی لازم بین سازمانی وجود دارد، تصریح کرد: گاهی تخصیص ارز دچار معطلی شده و این امر باعث عدم ترخیص کالاها می‌شود.

حسن رحیمی‌زاده گفت: اینکه بعضی از کالاها مدت زیادی در گمرک می‌مانند بدلیل این است که ما با چندین سازمان دیگر در ارتباطیم؛ سازمان‌های همجوار مجوزهای قانونی صادر می‌کنند و متاسفانه عمده این ماندگاری‌ها در گمرک بدلیل عدم صدور مجوزهای لازم از طرف این سازمان‌های مذکور است. وی با اشاره به اینکه هماهنگی لازم بین سازمانی وجود دارد، تصریح کرد: گاهی تخصیص ارز دچار معطلی شده و این امر باعث عدم ترخیص کالاها می‌شود.

مدیرکل گمرکات خراسان جنوبی بیان کرد: تخصیص ارز می‌شود اما تامین لازم برایش انجام نشده این باعث می‌شود کالا معطل بماند و ترخیص آن به تعویق بیافتد.

رحیمی‌زاده ادامه داد: در بحث واردات در چند سال اخیر بدلیل این شرایط ارزی کشور و مشکلاتی که وجود داشته تصمیمات دولت بر این بوده که واردات بسیاری از کالاها ممنوع شود. اجازه واردات بیش از سه هزار قلم کالا را در چند سال اخیر نداشتیم و قاعدتا افغانستان هم مستثنی از این امر نیست؛ ضمن اینکه افغانستان کشوری هم نیست که کالاهای متنوع و یا صنعتی داشته باشد که ما بتوانیم وارد کنیم. مدیرکل گمرکات خراسان جنوبی بیان کرد: از کشور افغانستان بیشتر در بحث محصولات کشاورزی می‌توانیم وارد کنیم که آن هم به دلیل مشکلات قرنطینه‌ای گاهی به تعویق می‌افتد، اا باید در این بخش کار شود. در بحث محصولات کشاورزی قطعا باید این تراز تجاری را مثبت کنیم اما راهکار این است که اگر نمی‌توانیم واردات قطعی انجام دهیم می‌توانیم واردات موقت برای فرآوری داشته باشیم.

اخطار قطع گاز به ۱۵۰ اداره دولتی خراسان جنوبی

ایسنا: معاون بهره برداری شرکت گاز خراسان جنوبی گفت: از ۱۵ آبان اخطار قطع گاز به ۱۵۰ اداره دولتی خراسان جنوبی داده شد. رحمان محمودی گفت: در راستای اجرای مصوبه هیئت وزیران مبنی بر استفاده بهینه از گاز در سراسر کشور مقرر شد از ۱۵ آبان ادارات استان در این طرح مورد پایش و بررسی قرار گیرند.از ۵ هزار و ۵۳۸ مورد بازدید از ادارات دولتی که تاکنون صورت گرفته، به ۱۵۰ اداره که مصرف گاز و دمای رفاه یعنی دمای ۱۸ تا ۲۱ درجه را در محل کار رعایت نکردند، اخطار قطع گاز داده شد. وی با اشاره به اینکه از ۱۵۰ مورد اخطار در بازدید دور دوم ۸ اداره مجدد مقررات را رعایت نکرده که به استانداری معرفی و گاز مصرفی آن‌ها قطع شد، گفت: ادارات دولتی موظفند در ساعات غیراداری و روزهای تعطیل، سامانه‌های گرمایشی را خاموش کنند. محمودی در خصوص ورود سامانه جدید بارشی و کاهش دمای هوا نیز گفت: در بخش خانگی نیز با توجه به افزایش ۱۵ درصدی مصرف امسال نسبت به پارسال از مردم می‌خواهیم در روزهای سرد آینده در مصرف گاز صرفه جویی کنند. از پوشش مناسب در خانه استفاده کنند و همچنین از پرده‌های ضخیم . ضروری است موتورخانه‌ها روی ۵۰ درجه تنظیم و از پنجره‌های دوجداره استفاده کنن و همچنین گرمایش اتاق‌های بلااستفاده رو قطع کنند.

محمودی تاکید کرد: در صورت رعایت نکردن در مصرف گاز خانگی به مصارف گاز در بخش صنعتی نیز آسیب می‌رسد که این امر به تولید و اشتغال ضرر می‌رساند.

افزایش بهای گاز مصرفی، صدای کوره‌های آجرپزی را درآورد

بحران گازی صنایع پایین‌دستی

دنیای‌اقتصاد: در اسفندماه سال ۱۳۹۹ با تصویب طرحی در مجلس مقرر شد هزینه بهای گاز واحدهای صنعتی مطابق با خوراک پتروشیمی‌ها افزایش یابد، این طرح در قانون بودجه سال ۱۴۰۰ لحاظ شد و سپس به اجرا درآمد، به‌طوری هر مترمکعب گاز مصرفی برای صنایع از هزار ریال به حدود سه هزار و ۵۰۰ ریال در سال جاری رسید.

کوره‌های آجرپزی ضرر زیادی از افزایش قیمت گاز متحمل شده‌اند

به گزارش ایرنا این تغییر موجب اعتراض برخی واحدهای تولیدی به ویژه واحدهای خُرد و کوچک و افزایش هزینه تمام شده تولید آنها شد و قیمت برخی کالاها را در بازار افزایش داد، از جمله این واحدها، کوره‌های آجرپزی بودند که ضرر زیادی را از این ناحیه متحمل شدند.

رییس اتحادیه فروشندگان مصالح ساختمانی مشهد درباره ضرر ناشی از افزایش بهای گاز کوره‌های آجرپزی این کلانشهر می‌گوید: به دلیل افزایش بهای گاز مصرفی و کاهش مشتری، ۲۰ تا ۳۰ درصد از کوره‌های آجرپزی مشهد تعطیل شده و باقی کوره‌ها نیز با کمتر از ظرفیت اسمی‌خود فعالیت می‌کنند.

غلامرضا سلطانی به فعالیت ۱۵۰ کوره آجرپزی در شهر مشهد اشاره می‌کند و می‌گوید: مجلس شورای اسلامی‌قانونی مبنی بر افزایش بهای گاز مصرفی صنایع بالادستی و میان‌دستی، به‌خصوص پتروشیمی‌ها را مصوب کرد تا مبنای تعیین قیمت سوخت آنها فوب خلیج فارس باشد درحالی‌که پیش از این کوره‌های آجرپزی مازوت مصرف می‌کردند اما به دلیل مسائل مربوط به آلودگی هوا، دولت استفاده از گاز را برای کوره‌های آجرپزی اجباری کرد که امسال با افزایش ۳/۵ برابری بهای گاز مصرفی کوره‌ها، این موضوع از یک سو و افزایش قیمت آجر و کاهش مشتری از سوی دیگر واحدهای آجرپزی را متضرر کرده است.

رییس اتحادیه فروشندگان مصالح ساختمانی مشهد معتقد است چون آجر یک کالای مصرفی در داخل است که جنبه صادراتی هم ندارد، محاسبه قیمت گاز مصرفی واحدهای تولید آجر براساس فوب خلیج فارس منطقی نیست و نباید بهای سوخت صنایع پایین دستی مانند واحدهای کوچک آجرپزی با صنایع بالادستی صادرات‌محور یکسان باشد.

● اذعان شرکت گاز به ضرر صنایع پایین‌دستی

مدیر بهره برداری شرکت گاز خراسان‌رضوی در پاسخ به وضعیت پیش آمده برای کوره‌های آجرپزی می‌گوید: نرخ بهای گاز بخش‌های مختلف از جمله کوره‌های آجرپزی و سایر مصرف کنندگان در قالب قوانین و مصوبات و از جمله قوانین بودجه سنواتی تعیین و به صورت یکنواخت در کل کشور اعمال می‌شود.

فرشید دشتی می‌افزاید: گازبهای مصرف کنندگان بخش‌های صنعتی برای سال جاری نیز در قانون بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور تعیین شده است، در بودجه سال ۱۴۰۰ راهکاری پیش‌بینی شده تا هزینه واقعی گاز از صنایع بالادستی و میان دستی صادرات محور دریافت شود تا بعضا مانع از سودهای کلان و نجومی‌این صنایع گردد.

این موضوع در قالب قانون در مجلس مصوب و در کل کشور اجرایی شد اما در این میان صنایع پایین دست و خُردی مانند کوره‌های آجرپزی متضرر شدند که باید برای جلوگیری از تعطیلی آنها، به ویژه در فصل زمستان و کاهش فعالیت‌های ساختمانی چاره ای اندیشید.

رییس دبیرخانه شورای گفت‌وگوی دولت و بخش خصوصی خراسان‌رضوی هم در این باره می‌گوید: در سال ۱۳۹۹ میزان تعرفه‌ها به ازای هر متر مکعب مصرف گاز برای صنایع حداقلی بود ولی بخش‌هایی که در شمول بند «ط» تبصره یک قانون بودجه ۱۴۰۰ قرار گرفتند، با رشد قیمت گاز در سال جاری، افزایشی حدود ۳۰۰ درصدی را در هزینه‌های خود تجربه کردند. علی اکبر لبافی با بیان اینکه طرح مذکور با اشکالاتی همراه است، می‌افزاید: بند «ط» تبصره یک قانون بودجه سال ۱۴۰۰ برای واحدهای بزرگ صنعتی، فولادی و پتروشیمی‌ها باید اعمال می‌شد ولی در حال حاضر دامنه شمول آن بخش زیادی از صنایع دیگر را هم دربرگرفته است.

لبافی می‌افزاید: شرکت گاز مبلغی را در هر ماه علی الحساب دریافت می‌کند تا پس از اینکه میانگین فوب خلیج فارس در ماه قبل مشخص شد، مابه التفاوت را دریافت کند، از سویی در بسیاری از صنایع موجود این افزایش قیمتها قابل جایگزینی و جبران نیست، به همین دلیل نمی‌توان قیمت را به درستی در هر ماه پیش‌بینی کرد و این هزینه با چالش نوسان دچار بوده و بخش تولید را با مشکلاتی مواجه کرده است.

لبافی به مصوبات شورای گفتگوی دولت و بخش خصوصی خراسان‌رضوی برای حل مشکلات مربوط به افزایش گاز بهای صنایع اشاره می‌کند و می‌گوید: مصوب شد برای رفع مشکل گروه دیگری از واحدهای تولیدی، تا حداکثر ظرف یک هفته فهرست ۱۴۴ فعالیت اقتصادی از طریق شرکت گاز خراسان‌رضوی به سازمان صنعت، معدن و تجارت استان منعکس شده و آن سازمان نیز کارگاه‌ها و کدهای جدید خارج شده از شمول افزایش نرخ‌ها را به تشکل‌ها و بنگاه‌های اقتصادی و همچنین شرکت گاز ابلاغ نماید تا در صورتی که مازادی برای گازبها دریافت شده، به این واحدها بازگردانده شود.

عزم مجلس برای جبران ضرر و زیان صنایع

نماینده مردم تربت حیدریه، زاوه و مه ولات و عضو کمیسیون برنامه و بودجه مجلس هم با اذعان به ضرر صنایع بویژه صنایع پایین دستی از مصوبه مجلس می‌افزاید: در تفسیر کمیسیون جهش تولید مجلس از این مصوبه، ۱۴۴ فعالیت از این افزایش بها در بحث گاز مصرفی، مستثنی شدند ولی متاسفانه با وجود این تصمیم مجلس، بعضی واحدهای تولیدی مانند کوره‌های آجرپزی ضرر بیشتری کردند زیرا به استناد این مصوبه، قیمت گاز براساس ۱۰ درصد نرخ فوب خلیج فارس برای آنها محاسبه می‌شود.

محسن زنگنه ادامه می‌دهد: همچنین به دلیل اینکه قیمت گاز ظرف یک سال گذشته به دلیل پاره‌ای تحولات در سطح بین المللی برای ایران، رشد زیادی داشته است، این موضوع به صنایعی که متاثر از این قانون بودند نیز تسری یافته و آنها را دچار مشکل کرده است.در حال حاضر بندهای قانونی مبتنی بر محاسبه گاز مصرفی صنایع براساس فوب خلیج فارس در لایحه بودجه ۱۴۰۱ حذف شده است، با این حال ما مصوبه شورای گفتگوی دولت و بخش خصوصی خراسان‌رضوی را در قالب پیشنهاد به کمیسیون انرژی مجلس شورای اسلامی‌ارایه می‌دهیم تا مورد بررسی قرار گیرد.

این نماینده مجلس همچنین از تلاش همکارانش برای جبران ضرر صنایع پایین دستی می‌گوید: درصدد هستیم بندی در لایحه بودجه ۱۴۰۱ برای جبران ضرر و زیان صنایعی که در نتیجه افزایش بهای گاز دچار مشکل شدند (کوره‌های آجرپزی) بگنجانیم تا اضافه بهای اخذ شده از آنها به صورت بستانکاری برای شرکت گاز محسوب شود.

سرپرست دفتر مطالعات و پژوهش‌های اتاق بازرگانی خراسان‌رضوی:

به رغم بودجه انقباضی ۱۴۰۱، با کسری مواجه خواهیم شد

دنیای‌اقتصاد: سرپرست دفتر مطالعات و پژوهش‌های اتاق بازرگانی خراسان‌رضوی گفت: به‌رغم پیش‌بینی ۵۲۸ هزار میلیارد تومان درآمد حاصل از مالیات و ۳۸۰ هزار میلیارد تومان درآمد حاصل از نفت باز هم با کسری بودجه مواجه خواهیم شد. به گزارش «دنیای اقتصاد»، شهرام عیدی‌زاده اظهار کرد: در لایحه بودجه ۱۴۰۱، ۳۸۰ هزار میلیارد تومان برای درآمد حاصل از فروش نفت و گاز در نظر گرفته شده که پیش‌بینی می‌شود این درآمد تحقق پیدا نکند. همچنین در لایحه بودجه ارزیابی شده که ۱ میلیون و ۲۰۰ هزار بشکه نفت با قیمت ۶۰ دلاری روزانه در سال ۱۴۰۱ به فروش خواهد رفت. به نظر می‌رسد اگر مذاکرات به نتیجه نرسد و شرایط تحریم تداوم داشته باشد، فروش ۱ میلیون و ۲۰۰ هزار بشکه امکان پذیر نباشد. یا حتی اگر این میزان از فروش نفت محقق شود با قیمت در نظر گرفته شده، امکان‌پذیر نخواهد بود، چرا که در زمان تحریم، ایران تخفیف‌هایی برای فروش نفت می‌دهد که این مساله جای مانور نمی‌گذارد. سال گذشته درآمد مالیاتی ۳۲۷ هزار میلیارد تومان پیش‌بینی شده بود که در لایحه ۱۴۰۱، ۲۰۰ هزار میلیارد تومان مالیات افزوده شده است.

● بر رویکرد انقباضی‌ترین بودجه دو دهه اخیر

سرپرست دفتر مطالعات و پژوهش‌های اتاق بازرگانی خراسان‌رضوی با بیان اینکه بودجه سرانه شامل هزینه‌های جاری، حقوق، دستمزد و تملک سرمایه (بودجه عمرانی استان) می‌شود، تصریح کرد: در لایحه بودجه ۱۴۰۱ برای محروم ترین استان‌ها، بودجه سرانه بیشتری در نظر گرفته شده است. به‌طور مثال استان ایلام با بیشترین سرانه در رده نخست و تهران با کمترین سرانه در رده آخر قرار دارد و خراسان‌رضوی نیز جز استان‌هایی است که کم ترین سرانه‌ها رابه خود اختصاص داده است. به نظر می‌رسد این تصمیم صحیح باشد، چرا که در محروم‌ترین استان‌ها، بودجه سرانه بیشتری در نظر گرفته شده است.

وی با اشاره به اینکه استان بوشهر به لحاظ سرانه بودجه عمرانی در رتبه نخست قرار دارد، تصریح کرد: میانگین سرانه بودجه عمرانی کشور ۴۲۵ هزار و ۵۰۰ تومان است که این رقم برای تهران ۷۸ هزار و ۸۰۰ تومان و خراسان‌رضوی ۱۶۸ هزار و ۲۰۰ تومان است.عیدی زاده افزود: یکسری نهادهای خاص در خراسان‌رضوی وجود دارد که تعداد آن نهادها نسبت به سایر استان‌ها بیشتر است که بودجه ویژه‌ای برای این نهادها در نظر گرفته شده است. به‌طور مثال بودجه زیارت سرفصل خاصی دارد.

سرپرست دفتر مطالعات و پژوهش‌های اتاق بازرگانی خراسان‌رضوی اظهار کرد: بودجه ۱۴۰۱ نسبت به سال گذشته رشد داشته است اما در سال جاری انقباضی‌ترین بودجه دو دهه اخیر در لایحه پیش‌بینی شده است. به‌طوری که هزینه‌های جاری دولت نسبت به سال گذشته صرفا ۵ درصد رشد پیدا کرده است. در واقع آهنگ رشد هزینه‌های جاری دولت در لایحه بودجه ۱۴۰۱ کاهش پیدا کرده است.

● اتفاق‌نظر روی حذف ارز ترجیحی

وی با بیان اینکه با توجه به بودجه انقباضی مقرر شده است که سال بعد تورم کنترل شود، تصریح کرد: در خصوص حذف ارز ترجیحی باید عنوان کرد که تمامی‌کارشناسان اقتصادی متفق القول هستند که ارز ترجیحی باید حذف شود، چرا که زمینه فساد بسیاری ایجاد کرده است. براساس برآورد صورت گرفته طی ۳ گذشته ۳۲ میلیارد دلار ارز ترجیحی به اقتصاد تزریق شده است. هدف از تخصیص ارز ترجیحی، ثابت نگاه داشتن قیمت خوراک دام، نهاده‌ها و کالاهای اساسی بود این در حالی است که به رغم تخصیص ارز ترجیحی، قیمت کالاها، چندین برابر افزایش یافته است. لذا تخصیص این ارز کارآمد نبوده و فسادزا بوده است.

عیدی زاده خاطرنشان کرد: دولت در راستای سیاست حذف ارز ترجیحی یکسری یارانه در بودجه در نظر گرفته است به‌طور مثال برای نان، گندم، تجهیزات پزشکی، نهاده‌های پزشکی، ۱۴۰ هزار میلیارد تومان یارانه تخصیص یافته است. با این حال باید به این مهم توجه داشت که علی رغم تخصیص بودجه به کالاهای اساسی باز هم خبر حذف ارز ترجیحی، شوکی را به اقتصاد وارد خواهد کرد، در این حالت تنها با نظارت می‌توان قیمت‌ها را کنترل کرد.

سرپرست دفتر مطالعات و پژوهش‌های اتاق بازرگانی خراسان‌رضوی افزود: در لایحه بودجه ۱۴۰۱ اشاره شده است که سن بازنشستگی از ۳۰ به ۳۲ سال افزایش خواهد یافت. کشورهای پیشرفته سن بازنشستگی را افزایش می‌دهند تا تعادل و توازن میان ورودی و خروجی صندوق ایجاد شود. اگر استدلال دولت این طور باشد، صحیح است اما در شرایط حاضر افزایش سن بازنشستگی در حالی اتفاق می‌افتد که نرخ بیکاری فعلی افزایش پیدا می‌کند. به عبارت دیگر هر چند که با افزایش سن بازنشستگی، پرداختی‌های صندوق بازنشستگی به تعویق می‌افتد اما این مساله سبب می‌شود که افراد جویای کار دیرتر جذب بازار کار شوند. لذا تصمیم افزایش سن بازنشستگی صحیح نبوده است.

وی خاطرنشان کرد: بودجه ۱۴۰۱ یکسری نقاط قوت و ضعف دارد، به‌طور مثال حذف ارز ترجیحی، اعمال مالیات بر املاک بالای ۱۰ میلیارد تومان و خودروهای بالای ۱ میلیارد تومان، کاهش ۵ درصدی مالیات تولیدکنندگان از نقاط قوت بودجه است. صادرات کالای محصولات خام و نیمه خام مشمول مالیات می‌شود که این مهم از دیگر نقاط قوت بودجه است که از خام فروشی جلوگیری می‌کند. اگر این روند تداوم پیدا کند، طی چند سال اخیر از صادرات محصولات خام جلوگیری خواهد شد. در حقیقت شناسایی پایه‌های مالیاتی جدید نیز سبب می‌شود.

● بار مالیاتی بودجه روی دوش تولید

عیدی زاده افزود: لایحه بودجه ۱۴۰۱ انقباضی است و به سمت غیرتورمی‌شدن حرکت کرده که این مهم قطعا ثبات و کاهش تورم را به دنبال خواهد داشت. البته ناگفته نماند به لایحه بودجه ایرادات اساسی نیز وارد است. چنان که نکته قابل توجه آن است که درآمدها در بودجه ۱۴۰۱ زیاد پیش‌بینی شده است. به‌طور مثال درآمدهای مالیاتی ۶۲ درصد افزایش پیدا کرده که این مساله قطعا روی شرکت‌های تولیدی فشار اعمال خواهد کرد.

سرپرست دفتر مطالعات و پژوهش‌های اتاق بازرگانی خراسان‌رضوی خاطرنشان کرد: در لایحه بودجه عنوان شده است که پایه‌های جدید مالیاتی شناسایی خواهد شد حال سوال اینجاست که ۵۲۸ هزار میلیارد تومان با شناسایی کدام پایه‌های مالیاتی امکان پذیر خواهد بود؟ به‌نظر می‌رسد اصناف در این رابطه تحت فشار قرار بگیرند. البته ممکن است صرفا بخشی از ۵۲۸ هزار میلیارد تومان در بودجه نیز محقق شود.

خبر

سیاست ایران درباره تحولات افغانستان موجب افزایش صادرات شده است

دنیای‌اقتصاد: رئیس کمیسیون تجارت اتاق بازرگانی خراسان‌رضوی گفت: برای افزایش صادرات کالای ایرانی به افغانستان باید مساله ارز در مبادلات تجاری بین این دوکشور و همچنین تولید کالای رقابتی در مقایسه با کشورهای نظیر هند و چین مورد توجه قرار بگیرد.

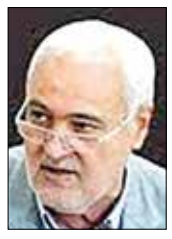

به گزارش قدس آنلاین ، محمد حسین روشنک گفت: تجارت یک فرایند دوطرفه و هدفمند است از این رو در کنار صادرات کالا به یک کشور نظیر افغانستان باید واردات کالا نیز آز آن کشور مورد توجه قرار بگیرد.برای مثال اگر به علوفه دام و طیور نیاز داریم باید جهت تامین آن به جای واردات از کشورهایی نظیر برزیل که هیچ صادراتی به آن جا نداریم، ابتدا اولویت را بر کشورهای همسایه نظیر قزاقستان،ازبکستان، تاجیکستان که مسیر صادرات کالای ایرانی می‌باشد، قرار دهیم.

رئیس کمیسیون تجارت اتاق بازرگانی خراسان‌رضوی افزود: یکی از دلایل دیگر موانع تجاری بین ایران و افغانستان و اینکه بازار این کشور ان طور که باید توسط ایران تصاحب نشده است این است که ما واردات کالا از این کشور را با ایجاد تعرفه‌های سنگین بسیار محدود کرده ایم .

وی با بیان اینکه برخی مشکلات ساختاری روند تجارت بین ایران و کشورهای همسایه را کند کرده است ادامه داد: دلیل دیگر این مساله آن است که تجارت ایران و افغانستان سال‌های متمادی است که به دلیل مسائلی نظیر گمرک در نوسان بوده است که البته با تحول سیاسی که در افغانستان ایجاد شد و جمهوری اسلامی‌با سیاست خوبی که در پیش گرفت مسیر تجارت را نه تنها کاهش نداد بلکه بیش از گذشته افزایش داد و این مسیر در شرایط فعلی روند مثبتی را به خود گرفته است.

البته این ظرفیت وجود دارد که صادرات کالای ایرانی به افغانستان بیشتر شود در صورتی که اولا تولیدات مبتنی بر نیازهای مردم این کشور تولید کنیم و در کنار صادرات کالا به واردات از این کشور نیز نیم نگاهی می‌داشتیم و همچنین بانک مرکزی مساله ارز در مبادلات تجاری بین این دو کشور را برای همیشه برطرف می‌کرد.

روشنک در باره اینکه چرا کشورهایی نظیر هند، چین و ترکیه بیشتر از ایران بازار افغانستان را در دست گرفته اند، افزود: شاید یکی از دلایل اصلی این موضوع ان است که کالاهای این کشورها بر اساس بهای تمام شده کمتری که دارند از کیفیت بالاتری برخوردار است.

از این رو بازرگان افغانی رغبت بیشتری برای واردات آنها نسبت به کالاهای ایرانی نشان می‌دهمد به‌طوری که مثلا در کالاهایی نظیر مواد شوینده و فولاد به دلیل اینکه کالای ایرانی در مقایسه با کالای مشابه سایرکشورها ارزان تر است، صادرات آنها به افغانستان بیشتر است.

دستگاه دیپلماسی موظف به همکاری با برگزارکنندگان نمایشگاه‌های خارجی

دنیای‌اقتصاد: معاون دیپلماسی اقتصادی وزارت امور خارجه در دیدار با نمایندگان انجمن برگزار کنندگان نمایشگاه‌های خارجی ضمن تاکید برضرورت طی مراحل قانونی نمایشگاه‌های خارجی در داخل کشور و اخذ مجوز از سازمان توسعه تجارت ایران گفت: دستگاه دیپلماسی و سیاست خارجی کشور و سفارتخانه‌ها و نمایندگی‌های سیاسی جمهوری اسلامی‌ایران خود را موظف به همکاری و همراهی با برگزار کنندگان و مشارکت کنندگان در این نمایشگاه‌ها و رویدادها می‌دانند.

مهدی صفری افزود: کشورهای همسایه از اولویت خاصی برخوردار بوده و بایستی توسعه رویدادهای تجاری دراین کشورها از اولویت‌های انجمن و اعضا آن باشد . موضوع بعدی استفاده از ظرفیت ایرانیان مقیم خارج از کشور است که باید در دستور کار قرار گیرد.

علیرضا صدرزاده، نایب رئیس انجمن برگزار کنندگان نمایشگاه‌های خارجی هم در این دیدار با اشاره به اینکه اعضای این انجمن در ۴ قاره دنیا دارای نمایندگی و دفاتر فعال هستند گفت: این ظرفیت می‌تواند از تولید کنندگان ایرانی حداقل در ۳۶ کشور دنیا پشتیبانی کند.

تصویب نامگذاری تعدادی از معابر و اماکن توسط شورای شهر مشهد

فارس: موسی‌الرضا حاجی‌بگلو سخنگوی شورای اسلامی‌شهر مشهد گفت: هجدهمین جلسه علنی شورای اسلامی‌شهر مشهد، موزه مدرسه آیت الله کاشانی واقع در خیابان نبوت به نام «شهدای دانش‌آموز» نامذاری شد. همچنین نامگذاری تعدادی از معابر نیز به شرح زیر به تصویب شورای شهر مشهد رسید:

معبر نکاح واقع در خیابان عبدالمطلب ۲۲ به نام «رئوف» تغییر نام یافت. معبر شارستان ته‌پل محله واقع در خیابان آیت الله شیرازی ۵ به نام شارستان «علامه حسن‌زاده آملی» با حفط زیرنویس «ته پل محله» نامگذاری شد.

به منظور گرامیداشت نام و یاد سپهبد شهید حاج قاسم سلیمانی، میدان واقع در بلوار شاهنامه (ورودی جلوخان آرامگاه فردوسی) به نام «سپهبد» نامگذاری شد.

یادداشت

بودجه کشور یا داستان «مثنوی هزار من»

محمدهاشم صفار
دبیر کمیسیون سرمایه‌گذاری و بازار پول اتاق مشهد

مطابق روال آذرماه هرسال اقتصاد ایران، چندی پیش شاهد تقدیم لایحه بودجه سالیانه کشور به مجلس بودیم. به اعتقاد کارشناسان اقتصادی و سیاست‌گذاران بودجه کشور می‌بایست ارتباط تنگاتنگ و معناداری با سایر اسناد بالادستی از جمله برنامه‌های پنج ساله و بلندمدت توسعه کشور، مسائل آمایش کشوری و برنامه‌های جامع توسعه صنعتی کشور، برقرار کند.

متاسفانه بودجه‌های سالیانه کشور هر سال محدودتر و خلاصه‌تر می‌شود و بر بخش بودجه شرکت‌های دولتی که در واقع بیش از ۶۰درصد بودجه کل کشور است، نه تبصره و نه بندی حاکم است و نه گزارشی به مردم ارائه می‌شود. درآمد اختصاصی وزارتخانه‌ها نیز خود بخش دیگری از مثنوی هزارمن است تا سازمان‌ها و دستگاه‌ها به اختیار خود درآمدهایی کسب و هزینه کنند. در این مقال به چند نکته از لایحه بودجه ۱۴۰۱ می‌پردازیم:

۱-تبصره یک بودجه به موضوع درآمدهای نفتی می‌پردازد و در ابتدا متذکر می‌شود که ۲۰درصد این درآمدها می‌بایست برای آیندگان ذخیره شود؛ ولی در بندهای بعد همان تبصره اینگونه می‌آورد که چنانچه درآمدهای مدنظر دولت برآورده نشد، این اجازه را دارد که از همان ۲۰درصد استفاده کند و از این‌رو است که می‌بینید پس از گذشته بیش از ۲۵سال از برنامه سوم توسعه و ایجاد صندوق و حساب ذخیره ارزی، امروز این حساب مانده‌ای برای روز مبادا ندارد.

۲-بند «ز» لایحه بودجه وزارت نفت را مکلف کرده تا بخشی از درآمدهای نفت را در اختیار بنیادها و سازمان‌های مختلف قرار دهد و ردیف اعتباری خاصی ایجاد کند؛ اما باید گفت این اعتبارات فاقد ردگیری‌های لازم بوده و در اکثر موارد به انحراف کشیده شده و در امور قانون‌گذار صرف نشده‌اند و چرا نمی‌بایست مطابق اصل پنجاه‌وسوم قانون اساسی، همه درآمدها به یک محل و ردیف اعتباری ریخته شود و اعتبارات از یک محل که همان خزانه باشد، صرف شود؟

۳-تبصره دو لایحه بودجه به موضوع واگذاری شرکت‌های دولتی و امر خصوصی‌سازی پرداخته است. موضوعی که همواره سر از خصولتی‌سازی درآورده و در نهایت موجب رنجش جامعه، توقف تولید بنگاه و در نهایت جبران هزینه‌های ناکارآمدی واگذاری از کیسه ملت شده است.

۴-بخش شرکت‌های دولتی و سازمان‌ها و موسسات وابسته به این سازمان‌ها و نهادها، چارچوب‌های عملکردی هیات امناها و هیات مدیره‌ها و غیره، هزار توی بی‌انتهایی است که تنها سرآمدن و وابستگان به این قبیل نهادها و سازمان‌ها در آنها ذی‌مدخل بوده و از قِبل آنها رانت‌های کذایی کسب می‌کنند.

۵-تبصره ۵ لایحه بودجه ۱۴۰۱ به موضوع تامین مالی از طریق فروش اوراق قرضه اسلامی‌پرداخته است. اگرچه در لفافه بعضی از این اوراق، عنوان صرف برای پروژه‌های تولیدی آورده شده؛ اما بر همگان این امر معلوم است که هر پروژه تولیدی دوره عمر و استهلاک مخصوص خود را دارد که با توجه به تغییرات سریع تکنولوژی درجهان، این دوره می‌تواند بسیار کوتاه مدت باشد.

۶-به نظر می‌رسد یکی از مشکلات و مصائب بودجه در اقتصاد ایران همین استفاده از دیدگاه‌ها و نظرات درآمد-هزینه‌محور بوده است؛ یعنی ایجاد درآمد، مشروط به اینکه صرف هزینه‌های مشخص و معلومی‌شود و سبب رشد و توسعه و بهبود آن بخش از اقتصاد شهر، روستا یا بخش‌های محروم کشور شود.

۷-مالیات‌ها در لایحه بودجه ۱۴۰۱ پررنگ‌تر از همیشه مطرح شده‌اند و دولت درصدد این بوده که کمبود درآمد ناشی از واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای (نفت و غیره) را به کمک درآمدهای مالیاتی و گسترده کردن طیف‌های مالیاتی جبران کند؛ از جمله: تحت شمول قرار دادن بخش‌هایی که تا به امروز از معافیت‌های گسترده مالیاتی سود برده‌اند و می‌برند. همچنین، تکرار مکرر اعمال مالیات با نرخ صفر برای بخش بزرگی از ارگان‌ها و نهادهای اقتصادی برآمده از انقلاب، موضوعی است که باید به آن توجه شود.

۸-اعمال نرخ تعرفه و حقوق گمرکی بر مبنای نرخ ارز سامانه بانک مرکزی؛ یعنی در عمل میزان افزایش حقوق ورودی به حدود ۷ تا ۸ برابر نرخ رسمی(۴۲۰۰تومان) و این موضوع می‌تواند مسبب افزایش قیمت کالاهای وارداتی و به نحوی کالاهای تولید داخل شود که در آنها از مواد اولیه یا کالاهای واسطه وارداتی استفاده می‌شود.

۹-تبصره ۱۲ به موضوع افزایش حقوق و دستمزد حقوق‌بگیران دستگاه‌های اجرایی پرداخته و خواستار افزایش به‌طور متوسط ۱۰درصد برای سال آینده است. متاسفانه بر این قانون و قاعده استثناهای بسیاری وارد شده است از جمله: دستگاه‌ها و سازمان‌هایی که آنها مشمول قانون استخدامی‌کشوری نیستند یا ردیف‌ها و حق‌وحقوق‌ها و امتیازات متفاوتی که قانون‌گذار به دستاویز نگهداری نیروی کار و مدیران برتر کشور، خواستار تفاوت‌های بنیادین آنها با سایر اقشار و کارشناسان ارزشمند و دستگاه‌های اجرایی از محل درآمدهای اختصاصی وزارتخانه‌ها و دستگاه‌ها شده‌اند.

۱۰-تبصره ۱۷ با عنوان رفاه و سلامت جامعه به موضوع گسترش نظام تامین اجتماعی با شعار رعایت عدالت در سلامت پرداخته ولی بندهای آن نشان می‌دهد که عملا درخواست پررنگ شدن این بخش به دلیل هزینه‌های آن نیست. به منظور پایداری منابع صندوق‌های تامین اجتماعی و بازنشستگی کشور، زین پس افراد مشمول ناگزیرند دو سال بیش از مدت زمان بازنشستگی سابق (سی سال) به خدمت اشتغال داشته باشند.

فعالان اقتصادی خراسان‌رضوی از سهم این استان در لایحه بودجه ۱۴۰۱ گلایه دارند

بودجه ناعادلانه برای استان‌ها؟

ارکانی: با توجه به اینکه خراسان‌رضوی حدود ۸درصد جمعیت کشور را داراست، سهم فعلی ۴.۸دهم درصدی که از بودجه کشور داریم، عادلانه نیست.

دنیای اقتصاد- زهرا رضایی: طبق آنچه در لایحه بودجه ۱۴۰۱ آمده، خراسان‌رضوی رتبه پنجم بودجه استان‌ها را پس از تهران، اصفهان، خوزستان و کرمان دارد و فاصله بودجه پیش‌بینی شده این استان استراتژیک با کرمان که در رتبه چهارم قرار دارد، بیش از ۷هزار میلیارد تومان است.

همزمان با تقدیم لایحه بودجه ۱۴۰۱ دولت به مجلس، اخبار بسیاری درباره جزئیات بودجه در فضای مجازی منتشر شد؛ از حذف وام ازدواج و ارز ترجیحی گرفته تا افزایش ۱۴درصدی عوارض خروج از کشور و افزایش دو سال به سن بازنشستگی و... از همان روزها برخی از نمایندگان مجلس و مسوولان به تکذیب بخشی از اخبار منتشر شده پرداختند.

اما نکته مهمی‌که درباره بودجه در سطح استانی مطرح است؛ سهم هر استان از بودجه ۱۴۰۱ کشور است. طبق آنچه در لایحه بودجه ۱۴۰۱ آمده، سهم خراسان‌رضوی از این بودجه براساس بیشترین میزان منابع عمومی، حدود ۱۶هزار و ۱۸۰ میلیارد تومان است؛ در حالی‌که استان‌های کرمان و خوزستان حدود ۲۳ هزار میلیارد تومان و اصفهان به عنوان دومین استانی که بیشترین بودجه را به خود اختصاص داده، حدود ۳۲ هزار میلیارد تومان سهم برده‌اند. بودجه استان تهران هم بیش از ۲۰۳ هزار میلیارد تومان است.

کارشناسان اقتصادی معتقدند با وجود آن‌که خراسان‌رضوی دومین استان پرجمعیت کشور است؛ اعداد و رقم‌هایی که در تخصیص بودجه برای این استان پیش‌بینی می‌شود، نه منطبق بر جمعیت و نه منطبق بر وسعت آن است و از آنجا که بودجه منطبق با جمعیت استان نیست، سرانه‌های درآمدی مردم این خطه هم کمتر از میانگین کشوری است.

● چرا نماینده‌های خراسان در مجلس، سهم‌خواهی نمی‌کنند؟

فعالان اقتصادی معتقدند نمایندگان خراسان‌رضوی در مجلس باید برای افزایش سهم این استان در بودجه تلاش کنند؛ محمدحسین روشنک، رئیس کمیسیون تجارت اتاق بازرگانی مشهد با بیان اینکه متاسفانه سال‌هاست که خراسان‌رضوی در لوایح بودجه با بی‌مهری دولت و مجلس در ادوار مختلف مواجه است، می‌گوید: این مساله دلایل مختلفی دارد؛ اما علت اصلی آن است که نمایندگان این استان بیشتر سیاسی هستند تا اقتصادی. از این رو، شاید کمتر پیگیر امور اقتصادی باشند. از سوی دیگر، از آنجا که تعدادی از مقامات عالی رتبه دولتی خراسانی هستند و تمایل دارند در بودجه‌بندی بی‌طرف باشند، حمایتی از خراسان نمی‌کنند. روشنک تاکید می‌کند: سوال این است که چرا برای ایجاد یک شغل در خراسان، یک چهارم بودجه شغل در اصفهان و بوشهر در نظر گرفته می‌شود یا اینکه چرا سقف درآمدی مردم خراسان نسبت به مردم اصفهان یا استان‌های دیگر کمتر از نصف است؟ این مساله بارها تکرار شده است.

عضو هیات نمایندگان اتاق بازرگانی مشهد معتقد است قرار گرفتن خراسان‌رضوی در رتبه پنجم بودجه‌ریزی کشور، قطعا بیکاری را در این استان افزایش می‌دهد. همچنین سطح زندگی مردم این خطه از سایر استان‌ها پایین‌تر خواهد ماند. در واقع، زمانی که درآمد عمومی‌خراسان از استان‌های دیگر کمتر باشد، واضح است که دهک‌های اقتصادی در خراسان پایین‌تر خواهد آمد و درآمد سرانه و اشتغال در این استان از رشد لازم برخوردار نخواهد بود؟

● نظام بودجه‌ریزی کشور سنتی و غیرعلمی‌است

رتبه پنجم خراسان‌رضوی در بودجه‌بندی کشور، با انتقاد و گلایه مسوولان دولتی و تشکل‌های این استان همراه شده است. علی‌اکبر لبافی، رئیس دبیرخانه شورای گفت‌وگوی دولت و بخش خصوصی خراسان‌رضوی استان دراین‌باره تصریح می‌کند: نظام بودجه‌بندی و بودجه‌ریزی کشور، کاملا سنتی و غیرعلمی‌است و سال‌هاست که این رویکرد در کشور تداوم دارد. به‌رغم آن‌که سیاست‌گذاران می‌گویند بودجه‌بندی و بودجه‌ریزی عملیاتی خواهد بود و دیگر براساس سنوات اقدام نخواهد شد؛ اما آن‌چه در عمل در حوزه بودجه‌بندی اتفاق می‌افتد، کاملا سنتی و غیرعلمی‌است و تنها با روندی افزایشی مواجه هستیم.

به گفته لبافی، بیش از ۹۰درصد سرمایه‌گذاری‌های خراسان‌رضوی مربوط به بخش خصوصی است و نسبت به برخی دیگر از استان‌های بزرگ، سهم کمی‌از شرکت‌های دولتی دارد. این درحالیست که استان‌های دارای بیشترین شرکت‌ها و موسسات دولتی، سهم بیشتری از بودجه‌های دولتی را به خود اختصاص می‌دهند. لذا این استان‌ها در وضعیت حاد و فورس‌ماژور مانند شیوع کرونایی، از یارانه‌های دولتی بیشتر استفاده می‌کنند.

● لزوم توجه به مشکلات حاشیه شهر و زیرساخت‌ها در بودجه

برخی کارشناسان معتقدند خراسان‌رضوی در بودجه‌بندی کشور باید حداقل در رتبه سوم قرار بگیرد و مشکلات اساسی که این استان با آنها دست‌وپنجه نرم می‌کند، در تعیین سهم این خطه باید مدنظر باشد. احمد اثنی‌عشری، رئیس کمیسیون مالیات، کار و تامین اجتماعی اتاق مشهد هم با بیان اینکه خراسان‌رضوی می‌بایست در لایحه بودجه ۱۴۰۱، حداقل در رتبه سوم کشوری قرار می‌گرفت، می‌گوید: سرانه درآمدی این استان باید در بودجه‌بندی مدنظر قرار بگیرد؛ البته تنها سرانه عامل اثرگذار در بودجه‌بندی نیست و باید به مسائل دیگری هم توجه کرد. اثنی‌عشری می‌افزاید: خراسان‌رضوی با چند مشکل اساسی مواجه است که این مشکلات باید در اولویت قرار گیرد. یکی از این موارد بحث حاشیه‌نشینی شهر مشهد است که بودجه بسیاری می‌طلبد. هر چند که خیرین، شهرداری و استانداری در پی این هستند که این مشکل را حل کنند؛ اما متاسفانه با کمبود امکانات و منابع مالی در این خصوص مواجه هستند.

● پروژه‌هایی که در تعیین بودجه باید لحاظ شود

نایب رئیس هیات رئیسه انجمن مدیران صنایع خراسان با اشاره به پروژه راه آهن خط شمال خراسان به عنوان یکی دیگر از موضوعات مهم در تعیین میزان بودجه این استان می‌گوید: این خط آهن باید از مشهد به گرگان کشیده می‌شد که تاکنون نافرجام مانده است. بحث برقی کردن خط آهن مشهد - تهران هم از دیگر مواردی است که باید در کانون توجه قرار بگیرد و با توجه به حجم زیاد تردد، تحقق این مهم از الزامات است. جاده‌های ورودی به مشهد هم از کیفیت کمی‌برخوردار است؛ به ویژه جاده قوچان به مشهد بسیار نامناسب است که این مساله زیبنده این کلانشهر نیست. از طرفی، متاسفانه با توجه به زائرپذیر بودن مشهد، هنوز بافت پیرامونی حرم مطهر و خیابان‌ها وضعیت مناسبی ندارند که همه این مسائل می‌طلبد که به خراسان‌رضوی در بودجه‌بندی بیشتر توجه شود.

اثنی‌عشری از اهمیت حوزه درمان در مشهد و نقش آن در اقتصاد کشور و توریسم سلامت می‌گوید و تصریح می‌کند: مراکز درمانی کنونی مشهد کفایت نمی‌کند و این مقوله باید در راستای گردشگری سلامت توسعه پیدا کند. معتقدم به خراسان در حد نیازش توجه نشده و با وجود آن‌که بسیاری از مسوولان عالی‌رتبه کشور، مشهدی هستند و نسبت به این مسائل اشراف دارند، نسبت به خراسان‌رضوی کم‌لطفی شده است. مهدی تقوایی، مدیرکل دفتر جذب و حمایت از سرمایه‌گذاری استانداری خراسان‌رضوی هم می‌گوید: نظام بودجه‌ریزی متمرکز باعث شده توزیع بودجه متناسب با ظرفیت اقتصادی استان‌ها نباشد؛ به عبارتی، تولید ناخالص داخلی استانی چون خراسان‌رضوی در مقایسه با بودجه تخصیص یافته باید بیش از دو برابر باشد و این اجحاف باعث می‌شود استانی با ظرفیت‌های خراسان‌رضوی نتواند متناسب با توان اقتصادی خود توسعه یابد.

● بودجه خراسان‌رضوی ناعادلانه است

فعالان اقتصادی به عملکرد نمایندگان خراسان‌رضوی در مجلس در زمینه سهم‌خواهی برای این استان از بودجه کشور در سال‌های اخیر انتقاد دارند. اما احسان ارکانی، نماینده نیشابور و عضو کمیسیون برنامه و بودجه مجلس معتقد است «حمایت نمایندگان از سهم بودجه چندان معنایی ندارد؛ چراکه بودجه براساس شاخص‌های تعریف شده به استان‌ها تخصیص پیدا می‌کند. چنان‌که براساس بودجه عمرانی سال قبل استان‌ها، درصد تقریبا واحدی به صورت سرانه افزوده می‌شود». البته ارکانی هم سهم پیش‌بینی شده خراسان‌رضوی در لایحه بودجه ۱۴۰۱ را ناعادلانه می‌داند و به «دنیای اقتصاد» می‌گوید: اگر معیار توزیع بودجه را جمعیت هر استان در نظر بگیریم، با توجه به اینکه خراسان‌رضوی حدود ۸درصد جمعیت کشور را داراست، سهم فعلی ۴.۸دهم درصدی که از بودجه کشور داریم، عادلانه نیست. همچنین، اگر مقیاس سهمیه‌بندی بودجه را مساحت در نظر بگیریم، باز هم سهم خراسان‌رضوی در لایحه بودجه با داشتن بیش از ۷درصد مساحت کشور عادلانه نیست. ارکانی معتقد است به دلیل اینکه پایه بودجه خراسان‌رضوی در سال‌های قبل کم گذاشته شده است، (هرچند که بودجه استان، طی سال‌های اخیر متناسب با سایر استان‌ها رشد می‌کند) اما کماکان یک عقب‌ماندگی نسبت به سایر استان‌ها وجود دارد و دولتمردان باید بپذیرند که این عقب‌ماندگی خراسان‌رضوی را به نسبت جمعیت، مساحت و سایر شاخص‌ها بیشتر مدنظر قرار دهد. عضو کمیسیون برنامه و بودجه مجلس هم به وضعیت استقرار شرکت‌های دولتی در استان‌ها و نقش آن در اختصاص بودجه اشاره و اظهار می‌کند: با توجه به وجود شرکت‌های دولتی مانند «ذوب آهن» و «فولاد» در اصفهان و صنایع مربوط به نفت، گاز و پتروشیمی‌در خوزستان، بودجه این استان‌ها، بیشتر از خراسان‌رضوی پیش‌بینی شده است؛ اما اگر بخواهیم بودجه استان‌ها را دقیق‌تر تجزیه و تحلیل کنیم، باید خالص رقم اعتبارات عمرانی را به صورت سرانه با یکدیگر مقایسه کنیم.

● تاثیر «محرومیت» در سهم بیشتر برخی استان‌ها از بودجه

«اگر قانون استفاده متوازن از امکانات کشور و قانون اختصاص سه درصد از درآمد حاصل از فروش نفت به مناطق نفت‌خیز از جمله خوزستان و بوشهر را درنظر بگیریم، سطح بودجه این استان‌ها از خراسان‌رضوی همیشه بالاتر بوده؛ البته سطح محرومیت و کم‌برخورداری این استان‌ها را هم در سهم بودجه باید مدنظر قرار داد.» ارکانی با بیان این نکته می‌گوید: نکته قابل توجه دیگر آن است که قرار گرفتن خراسان‌رضوی در رتبه پنجم لایحه بودجه، هیچ ارتباطی با مساله مالیات‌ستانی از بخش خصوصی ندارد؛ چراکه مالیات نیز براساس میزان درآمد بخش خصوصی ستانده می‌شود و این مساله ارتباطی با بودجه عمرانی و بودجه عمومی‌استان ندارد.

● تلاش برای احیای بودجه زیارت

اختصاص بودجه زیارت در سالیان گذشته به برخی استان‌ها همچون خراسان‌رضوی، قم و فارس مدیران استانی را به هزینه‌کرد بهتر در حوزه زیارت و زائران امیدوار کرده بود؛ اما این بودجه در سه سال گذشته برای خراسان‌رضوی درنظر گرفته نشد. حال، نمایندگان استان در تلاشند تا بار دیگر این بودجه را احیا کنند. ارکانی دراین‌باره خاطرنشان می‌کند: امید می‌رود بودجه زیارتی که در یک دهه قبل برای شهرهای مشهد و قم درنظر گرفته شده بود و تاثیرات خوب و ملموسی را در ایجاد زیرساخت‌های لازم برای حضور زائران و توسعه زیارت به دنبال داشت، بتوانیم بار دیگر از سوی مجلس شورای اسلامی‌در لایحه ۱۴۰۱ بگنجانیم. عضو کمیسیون برنامه و بودجه مجلس تصریح می‌کند: در لایحه بودجه هر سال، ردیفی در قالب بازسازی بافت فرسوده و رفع معضل حاشیه‌نشینی شهرها به ویژه کلانشهر مشهد که تقریبا بالاترین درصد حاشیه‌نشینی را در کشور به خود اختصاص داده، در نظر گرفته شده است. در قالب این ردیف بودجه، اقداماتی از جمله بازآفرینی محلات شهری و دفاتر تسهیل‌گری در حال انجام است؛ اما با توجه به جمعیت یک میلیون نفری حاشیه‌نشین در شهر مشهد، باز هم زمان خواهد برد که بتوانیم بحث حاشیه‌نشینی را نه آن که حل کنیم؛ بلکه حداقل به نقطه‌ای برسانیم که حاشیه‌نشینان به حداقل سطح متوسط امکانات رفاهی دست پیدا کنند.

خبر مرتبط

لزوم تجدیدنظر در سهم خراسان‌رضوی از بودجه

دنیای اقتصاد: رئیس اتاق بازرگانی ایران و مشهد بر ضرورت تجدیدنظر در جایگاه خراسان‌رضوی در لایحه بودجه ۱۴۰۱ تاکید کرد. غلامحسین شافعی درباره جایگاه خراسان‌رضوی در رتبه پنجم بودجه‌بندی استان‌های کشور به خبرنگار ما گفت: وضعیت خراسان‌رضوی چه به لحاظ جمعیت و چه وسعت با سایر استان‌ها متفاوت است. علاوه بر آن، سهم استان‌های دیگر از تولید ناخالص داخلی کشور بسیار بیشتر از خراسان است. بخش عظیمی‌از صنایع دولتی در دیگر استان‌ها مستقر است و خراسان از چنین مزیتی برخوردار نیست. همچنین، خراسان‌رضوی به لحاظ درآمدی در جایگاهی پایین‌تر و بالعکس از لحاظ هزینه، بالاتر از سایر استان‌هاست. لذا بایستی در خصوص جایگاه این استان در لایحه بودجه ۱۴۰۱ تجدیدنظر شود. شافعی درباره پیشنهاد حذف ارز ترجیحی در لایحه بودجه هم تصریح کرد: برقراری ارز ترجیحی در اقتصاد از همان ابتدا کار بسیار اشتباهی بود. بخش خصوصی در این زمینه نظر خود را از همان ابتدا اعلام کرد، آن زمان تفاوت زیادی میان ارز ۴۲۰۰ تومانی و ارز آزاد وجود نداشت؛ چنان‌که ارز آزاد در آن زمان ۵ تا ۶ هزار تومان بود و حاکم شدن این ارز بر زندگی و معیشت مردم تاثیری نداشت و تنها دستاوردش رانت و فساد بود. در وضعیت کنونی که تورم بالاست و قیمت ارز آزاد هم تفاوت بسیاری با ارز ترجیحی دارد، اگر دولت برنامه لازم را داشته باشد و همزمان با حذف ارز ۴۲۰۰ تومانی، از قشر کم‌برخوردار حمایت کند، این اقدام بسیار مطلوب است تا مردم تحت فشار بیشتری قرار نگیرند. قطعا این مهم در بلندمدت برای اقتصاد کشور مطلوب است. رئیس اتاق بازرگانی ایران درباره افزایش دو سال به سن بازنشستگی در لایحه بودجه ۱۴۰۱ هم اظهار کرد: در حال حاضر قشر جوان تحصیل‌کرده زیادی در کشور وجود دارد که جویای کارند. لذا نیاز به استفاده از جوانان با انگیزه برای اداره کشور بیش از پیش احساس می‌شود و افزایش سن بازنشستگی از ۶۰ به ۶۲ سال چندان منطقی نیست. شافعی درباره افزایش ۱۰درصدی حقوق کارگران در لایحه گفت: همواره میان افزایش حقوق و بالا رفتن نرخ تورم، کفه نرخ تورم سنگینی می‌کند و به همین دلیل افزایش حقوق نمی‌تواند رفاه نسبی را برای افراد ایجاد کند؛ چراکه بیش از افزایش حقوق، تورم تغییر می‌کند. از سوی دیگر، قشر کارگر و کارمند تحت فشار زیادی هستند و درآمد این اقشار کفاف مخارج زندگی‌شان را نمی‌دهد.

در کمیسیون خدمات فنی و مهندسی اتاق مشهد تاکید شد

الگوی ترکیه‌ای توسعه صادرات فنی

رئیس کمیسیون خدمات فنی، مهندسی و عمران اتاق مشهد گفت: تعالی توان بخش خدمات فنی و مهندسی ما در گرو دریافت حمایت‌ها و مشوق‌های لازم و همچنین ارتقای تعاملات بین‌المللی کشورمان است. سرمایه‌گذاری که در این بخش انجام شده، باید به شایستگی مغتنم شمرده شود. به گزارش روابط عمومی‌اتاق بازرگانی خراسان‌رضوی،محسن خندان‌دل که در بیست و یکمین نشست این کمیسیون سخن می‌گفت، با تاکید بر اینکه ترکیه می‌تواند الگوی خوبی به لحاظ برنامه‌ریزی‌های صادراتی برای این بخش باشد، عنوان کرد: هدف گذاری ترکیه برای سال ۲۰۲۵ این است که جزو ده کشور برتر صادرکننده خدمات فنی و مهندسی در دنیا قرار بگیرد. وی ادامه داد: درحال حاضر نیز این کشور در رتبه چهاردهم قرار دارد. معتقدیم به کشوری همچون ترکیه می‌توان به عنوان یک الگوی مناسب، نگاه ویژه‌ای داشت.

● مشکل ضمانت‌های بانکی

محمدعلی امیرفخریان، رئیس اداره بازرگانی خارجی سازمان صمت خراسان‌رضوی هم گفت: برای مطالبه‌گری و دریافت نتیجه مطلوب، دانستن این نکته مهم است که نیازمان را در چه زمان و چه مکانی مطرح کنیم. وی با اذعان به ظرفیت خوب و توانمندی شرکت‌های فنی و مهندسی استان در حوزه صادرات این خدمات، ادامه داد: درحال حاضر به دلیل عدم پذیرش ضمانت‌های بانکی از سوی کشورهای دریافت‌کننده خدمات فنی و مهندسی شرکت‌های ایرانی، ما شاهد بروز مشکلات و موانع متعددی در حوزه صادرات این قبیل خدمات هستیم. امیدواریم دولت در این زمینه چاره‌اندیشی لازم را انجام دهد.

● توانمندی شرکت‌های خراسان در صادرات خدمات فنی و مهندسی

رئیس اتحادیه صادرکنندگان خدمات فنی‌ومهندسی خراسان‌رضوی نیز در همین خصوص گفت: این استان دارای بیشترین پتانسیل از منظر توانمندی شرکت‌های فعال در آن، برای صادرات خدمات فنی و مهندسی است و این شرکت‌ها در صورت حمایت، می‌توانند پروژه‌های بزرگی را به ثمر برسانند. این توان و ظرفیت، با هدف رشد اقتصاد این خطه، باید مورد حمایت و توجه قرار بگیرد. حمید بابازاده نیز توانمندی‌های اتحادیه مربوطه را یادآور شد و توضیح داد: حوزه‌های خدمات فنی و مهندسی شامل ابعاد مختلفی

همچون بخش آب (مثل سازهای دریایی، سدسازی و تاسیسات مربوطه، خطوط انتقال آب و...)، راه‌سازی و راه‌آهن، صنعت، معدن و کشاورزی، تولید، انتقال و توزیع نیرو، فناوری اطلاعات و ارتباطات، محصولات دانش‌بنیان و... می‌شود و عملا گستره بزرگی از فعالیت‌های این حوزه را در بر می‌گیرد. وی ادامه داد: این اتحادیه هم در تمامی‌شاخص‌ها و حوزه‌ها ظرفیت خدمات رسانی دارد. توان و دانشی که تا به امروز در این بخش فراهم آمده، باید مغتنم شمرده شود.

خبر

رئیس کمیسیون کشاورزی و آب اتاق مشهد تاکید کرد:

حفاظت از بخش کشاورزی با توسعه محصولات ارگانیک

دنیای‌اقتصاد: رئیس کمیسیون کشاورزی و آب اتاق خراسان‌رضوی گفت: توسعه محصولات ارگانیک و اجرای کشت‌های حفاظتی، آینده بخش کشاورزی را حفاظت خواهد کرد و توامان بازار جهانی محصولات این بخش را برای ایران، تقویت می‌کند.

به گزارش روابط عمومی‌اتاق بازرگانی مشهد، علی شریعتی مقدم در جلسه این کمیسیون به موضوع برگشت محموله‌های بخش کشاورزی به دلیل باقی مانده سموم اشاره کرد و متذکر شد: کیفیت محصولات، از آن موضوعات مهمی‌است که حفظ بازار جهانی و اعتبار بخش صادرات کشاورزی ایران را تضمین می‌کند و بروز مسائلی از این دست باید به عنوان یک دغدغه جدی، مطرح و آسیب‌شناسی شود و برای آن چاره‌جویی صورت بگیرد.

وی درباره دلایل بروز چنین شرایطی، به ذکر بعضی مشکلات پرداخت و عنوان کرد: انجمن‌ها و سازمان‌های مردم‌نهادی که در حوزه تامین سموم فعالیت می‌کنند، طی سنوات اخیر بارها این موضوع را مطرح می‌کردند که تخصیص ارز به آن‌ها اغلب به موقع انجام نمی‌گیرد؛ لذا سموم تقلبی در بازار بیشتر شده است.

از سوی دیگر، به دلیل پاندمی‌کرونا بسیاری از بازارهای پیشرفته، حد مجاز سموم را در بعضی محصولات کشاورزی کاهش داده اند و حساسیت در این حوزه‌ها بیشتر شده است. رئیس کمیسیون کشاورزی و آب اتاق بازرگانی خراسان‌رضوی ادامه داد: حال تولیدکننده، صادرکننده و وزارت جهاد کشاورزی باید نهایت همکاری را برای خروج از این چالش داشته باشند. قاعدتا ما باید در میان و بلندمدت به سمت تولیدات ارگانیک و کشت‌های حفاظتی حرکت کنیم.

شریعتی‌مقدم خاطرنشان کرد: تقاضا برای محصولات ارگانیک در بازارهای جهانی بالاست و بنابراین تولیدمان به هر میزان که باشد، کشش بازار برای آن وجود دارد. لذا اینکه صرفا محصول تولیدی ارگانیک باشد، کفایت نمی‌کند و برای توسعه تولید صادرات محور در این بخش، باید تاییدیه و نتیجه آزمایشات دقیق نیز در کانون توجه قرار بگیرد.

وی یادآور شد: در اکثر موضوعات مانند سموم و صرفه جویی و مدیریت آب، احتیاج به همکاری و هماهنگی بین بخشی وجود دارد و تولیدکننده، صادرکننده، وزارت جهاد کشاورزی، بخش استاندارد و قرنطینه و... باید در این حوزه همراهی لازم را به عمل آورند.

این عضو هیات نمایندگان اتاق بازرگانی خراسان‌رضوی عنوان کرد: در خصوص استفاده از سموم و کودها نیز باید به سراغ انواع کم‌خطر و سازگار با محیط زیست حرکت کنیم. حتی برخی از سموم در تولیدات ارگانیک قابلیت استفاده دارند که باید این محصولات جایگزین سموم پُرخطر شوند. خراسان‌رضوی به عنوان استان پیشرو باید این موضوع را به نحو أحسن مدیریت کند.

شریعتی مقدم افزود: صدور گواهی‌نامه و ارائه تسهیلات راهکار کنترل سموم است. لذا از وزارت بهداشت به عنوان کنترل‌کننده سموم نمی‌توان در این حوزه انتظار خاصی داشت؛ لذا باید هدف‌مان توسعه تولید محصول ارگانیک باشد. متاسفانه در حال حاضر در برخی محصولات تا ۱۰ برابر حد مجاز از سموم استفاده می‌شود چنانکه در برخی محصولات تا ۹۰ درصد مرجوعی داشتیم که باید در این خصوص تدابیر جدی اندیشیده شود.

رئیس کمیسیون کشاورزی و آب اتاق بازرگانی خراسان‌رضوی افزود: ما باید در سال‌های بعد برنامه‌هایی در حوزه گیاهان دارویی از جمله زعفران داشته باشیم. در حال حاضر بازار محصولاتی مانند زیره را از نظر اقتصادی از دست داده ایم و از این رو باید برنامه ای کوتاه مدت تدوین کنیم تا تولیدکننده بر این مساله واقف شود که طی سال آینده چه میزان کشت می‌تواند داشته باشد؟

شریعتی مقدم یادآور شد: متاسفانه بعضا تولیدکننده و صادرکننده را در مقابل یکدیگر قرار می‌دهند که این اقدام بسیار ناپسند است، چرا که تولیدکننده زحمت می‌کشد، در مقابل صادرات محصولات کشاورزی نیز یکی از دشوارترین فعالیت‌هاست.

● افراط در استفاده از سموم، چالشی اساسی در حوزه کشاورزی

غلامحسین ساربان، معاونت بهبود تولیدات گیاهی جهاد کشاورزی خراسان‌رضوی هم در سخنانی گفت: استان خراسان‌رضوی یک میلیون هکتار سطح مزارع کشاورزی دارد و حدود ۵۰۰ تن حشره کش مصرف می‌کنیم، با این حال اعداد و ارقام حاکی از آن است که سرانه مصرف سموم و حشره‌کش‌های ما نسبت به دنیا بسیار پایین‌تر است و حتی مدعی آن هستیم که یک سوم اروپا از سموم و حشره‌کش‌ها استفاده می‌کنیم.

وی تصریح کرد: متاسفانه چالش فعلی ما ناشی از افراط و تفریط در استفاده از سموم و حشره‌کش‌ها است. سموم در سطح استان کنترل می‌شود و تقریبا هر شهرستان ۲ آزمایشگاه کاربرد سموم دارند و تنها نکته ای که در این میان رعایت نمی‌شود افراط و تفریط در استفاده از سموم است.

ساربان با بیان اینکه در سال جاری نیز به شدت بارندگی کاهش پیدا کرده است، خاطرنشان کرد: امسال در برنامه‌های کشت پاییزه ۲۵ شهرستان، ظرف ۱۴ روز حضور داشتیم و در بازدیدها تاکید کردیم که هیچ سطحی بیشتر از آب موجود کشت نشود.

«دنیای‌اقتصاد» از جاذبه‌های گردشگری کشاورزی برای توسعه پایدار روستاها گزارش می‌دهد

از کشمش کاشمر تا زعفران زاوه

استرالیا، نیوزلند، ایتالیا، آلمان و فرانسه در حوزه گردشگری کشاورزی سرآمد هستند و مزارع خود را برای این حوزه مهیا کرده‌اند

دنیای اقتصاد، بهناز رحیمیان: امروز با توجه به اینکه گسترش تکنولوژی و زندگی مدرن، جامعه شهری را به سوی نوعی رکود و افسردگی سوق داده است و به توصیه روانشناسان استفاده از مواهب طبیعی به عنوان یکی مهمترین راه‌های درمان بیماری‌های روحی و جسمی‌محسوب می‌شود، گردشگری کشاورزی در واقع پاسخ به نیاز افرادی است که مایلند ضمن استفاده از هوای پاک طبیعت و روستا، اقامت راحتی داشته باشند و با بازدید از مزارع و دامداری‌ها و سایر فعالیت‌های تولیدی روستانشینان با مراحل تولید این محصولات آشنا شوند.

گردشگران کشاورزی می‌توانند با استفاده از غذاهای سنتی و محلی و خرید محصولات تازه و سالم گیاهی و لبنی از کشاورزان و دامداران با قیمت مناسب‌تر ضمن برخورداری از مواد سالم غذایی به اقتصاد و توسعه روستاها کمک کنند.

می‌دانیم که صنعت گردشگری نقش پررنگی در اقتصاد بسیاری از کشورها ایفا می‌کند و تمرکز بر انواع مختلف گردشگری می‌تواند به کشورهای مختلف در درآمدزایی بیشتر از این صنعت کمک کند. در این میان، «گردشگری کشاورزی» که شاخه‌ای از گردشگری روستایی به شمار می‌رود، نوع متفاوتی از خدمات این صنعت را به مردم ارائه می‌دهد.

● پیشینه گردشگری کشاورزی در دنیا

قدمت گردشگری کشاورزی به قرن هفدهم و هجدهم میلادی برمی‌گردد. در دوره جنگ جهانی اول نیز مردم کشورهای آسیب‌دیده از جنگ برای خرید تولیدات کشاورزی و دامپروری با قیمت ارزان‌تر به‌طورمستقیم به مزارع مراجعه می‌کردند که این مدل پس از جنگ هم به منظور گذران اوقات فراغت ادامه یافت.

به گفته مژگان ثابت تیموری، عضو هیات علمی‌پژوهشکده گردشگری جهاد دانشگاهی برای گردش‌مالی در حوزه گردشگری کشاورزی تعریف مشخصی تاکنون ارائه نشده است؛ زیرا هنوز نتواستند آن را از حوزه گردشگری روستایی جدا کنند. امروز در دنیا کشورهایی مانند استرالیا، نیوزلند، ایتالیا، آلمان و فرانسه در حوزه گردشگری کشاورزی سرآمد هستند و مزارع خود را برای این حوزه برنامه‌ریزی و مهیا کردند. کشوری مانند ترکیه اکنون بیشتر برروی تبلیغات درحوزه کشاورزی ارگانیک، تمرکز کرده است و فرآیند توسعه این بخش از گردشگری را به سمت وسوی بازدید از مزارع کشت ارگانیک می‌برد. کشورهای حوزه جنوب آسیای شرقی نیز مانند تایلند، ویتنام فیلیپین و چین در حوزه گردشگری کشاورزی فعالیت گسترده‌ای داشته و به‌طور کلی کشورهای این منطقه برنامه‌ریزی‌های خاص و مفصلی در این حوزه دارند.

در ایران هم گردشگری کشاورزی در دهه اخیر در راستای توانمندی روستاها و توسعه پایدار مطرح شده و اگرچه فعالیت‌های محدودی در این زمینه انجام شده؛ اما برای رسیدن به نتیجه مطلوب نیاز به برنامه‌ریزی‌های تخصصی در این حوزه داریم.

نکته اینکه، گردشگری کشاورزی محدود به بازدید از مزرعه و باغ نیست و سایر فعالیت‌ها مانند پرورش زنبور عسل، اسب‌سواری، دامداری، پرورش آبزیان، مراکز پرورش طیور، دوشیدن شیر، نوازش حیوانات، فرایند تولد نوزاد حیوانات را هم شامل می‌شود. همچنین بازدید از کارخانه‌های صنایع غذایی و مراحل فرآوری و بسته‌بندی محصولات غذایی در قالب گردشگری کشاورزی قرار می‌گیرد.

● ویژگی‌های گردشگری کشاورزی

به گفته محمود معین‌زاده، مشاور رئیس سازمان جهاد کشاورزی خراسان‌رضوی در حوزه توسعه روستایی، متولیان باید به هر فعالیتی در حوزه کشاورزی که سبب ماندگاری مردم و توسعه پایدار شود، توجه کنند که گردشگری کشاورزی یکی از این فعالیت‌ها محسوب می‌شود. گردشگری کشاورزی در واقع یک نوع گردشگری فرهنگی و آموزشی است که در آن گردشگر در بازدید از مزارع نحوه کاشت، داشت و برداشت با مقدمات و مراحل تولید محصولات آشنا می‌شود.

در سال‌های اخیر بحث‌هایی در حوزه تولید محصولات کشاورزی، استفاده بیش از حد مجاز از کودهای شیمیایی و سموم و کیفیت نامناسب برداشت در مزارع زیر کشت مطرح می‌شود که این امر باعث شده تردیدهایی در سالم بودن محصولات تولیدی کشاورزی در ذهن آحاد جامعه به وجود آید.

معین‌زاده دراین‌باره می‌گوید: یکی از ویژگی‌های گردشگری کشاورزی ارتباط متقابل تولیدکننده و گردشگر است که این ارتباط می‌تواند سبب اصلاح برخی از فرآیندها و تفکرات شود و نیز به افزایش آگاهی مردم و انتقال تجربیات متقابل کمک می‌کند.

معین‌زاده: علاوه بر زعفران، فلفل قرمز در داورزن، انگور و کشمش سبز در بردسکن و کاشمر، گردو و کنجد در کلات و ابریشم‌کشی در تربت حیدریه از پتانسیل‌های قوی گردشگری خراسان‌رضوی محسوب می‌شود

ثابت تیموری هم معتقد است مردم مایلند بدانند محصولی که مصرف می‌کنند در کجا و چگونه تولید می‌شود؛ همچنین آحاد مردم ترجیح می‌دهند محصولات غذایی مصرفی خود را به صورت مستقیم و تازه خریداری کنند؛ به همین دلیل، همیشه فضای مزرعه و دامداری برای مردم شهرنشین جذابیت خاصی داشته است.

● الزامات برای رونق در ایران

گردشگری کشاورزی در ایران صنعتی نوپاست؛ از این‌رو لازم است برای رونق و توسعه آن الزامات و برنامه‌هایی از سوی سازمان‌های متولی پیش‌بینی شود.

به گفته یوسف بیدخوری، معاون گردشگری اداره کل میراث فرهنگی خراسان‌رضوی، اگرچه کشور ما با برخورداری از آب‌وهوای چهارفصل و متنوع، پتانسیل‌های بی‌نظیری در جذب گردشگران کشاورزی دارد و هر استان می‌تواند وضعیت مناسبی را دراین‌باره برای ارائه خدمات گردشگری فراهم کند؛ اما نبود مجوزهای مرکز گردشگری کشاورزی برای سرمایه‌گذاری و فعالیت بخش خصوصی از یک‌سو و پیش‌بینی نکردن زیرساخت‌های لازم توسط دولت از سوی دیگر و هم‌چنین نبود نیروی آموزش‌دیده برای ارائه خدمات استاندارد، موانع مهم توسعه‌نیافتگی این نوع گردشگری در کشور به شمار می‌رود.

ثابت تیموری هم دراین‌باره می‌گوید: در حوزه گردشگری کشاورزی رابطه بین بازدیدکننده و مزرعه باید ساماندهی و سازوکاری برای آن تعریف شود. در این راستا در سال‌های اخیر کارگروهی شامل کارشناسان ادارات میراث فرهنگی، جهاد کشاورزی و نظام مهندسی کشاورزی تشکیل شده است تا سازوکار بازدیدها و ایجاد فضاهای گردشگری در مجموعه باغات، مزارع و دامداری‌ها را برنامه‌ریزی و تدوین و چالش‌های این حوزه را بررسی کنند. یک ناظر و ضابط نیز برای نظارت صحیح بر عملکرد مجموعه‌های پذیرنده گردشگر وجود داشته باشد؛ زیرا ورود گردشگران به هر منطقه تبعات خاص خود را دارد و به لحاظ امنیتی، ایمنی و رعایت مسائل بهداشتی در ارائه مواد غذایی نیاز به رسیدگی دارد.

● ضرورت تولید محتوا برای معرفی مناطق مختلف

اما دیدگاه بخش خصوصی دراین‌باره چیست؟

برخی از فعالان بخش خصوصی معتقدند برنامه‌های حوزه گردشگری کشاورزی باید هدف‌گذاری شود و در این خصوص تسهیلاتی مانند توسعه زیرساخت‌ها، ظرفیت‌سازی، برنامه و تقویم در نظر گرفته شود. علی شریعتی مقدم، رئیس کمیسیون کشاورزی و آب اتاق بازرگانی مشهد با اشاره به کمبود افراد متخصص مسلط به زبان‌های خارجی در این حوزه تاکید می‌کند: پیش‌بینی می‌شود پس از پایان همه‌گیری کرونا، گردشگران عرب‌زبان زیادی به استان ما سفر کنند؛ بنابراین، برای افزایش ماندگاری این گردشگران باید زیرساخت‌ها در زمینه مهمان‌پذیر، اقامتگاه‌های بومگردی و همچنین، توجه بیشتر به ارائه خدمات با کیفیت و بهداشتی به این گردشگران در اولویت برنامه‌ریزی‌ها قرار گیرد. شریعتی مقدم می‌افزاید: تولید محتوا برای معرفی مناطق مختلف و دعوت از افراد مشهور و معروف دنیا می‌تواند به شناسایی جاذبه‌های گردشگری کشاورزی خراسان‌رضوی کمک کند. در کشورهای پیشرفته دنیا هم بازدید از شرکت‌های تولیدی صنایع غذایی برای تکمیل زنجیره ارزش صنایع غذایی، از زمینه‌های گردشگری کشاورزی محسوب می‌شود.

رئیس کمیسیون کشاورزی اتاق مشهد درباره توسعه این شاخه از گردشگری کشاورزی می‌گوید: ما در گذشته نیز توریست‌های داخلی و خارجی را برای بازدید از فرآیند تولید زعفران می‌پذیرفتیم. در این زمینه، کارخانه‌ها باید با هتل‌ها و آژانس‌های مسافرتی، سیاست‌گذاری‌های لازم را انجام دهند. شریعتی مقدم همچنین بر استفاده از فناوری‌های جدید و استفاده بهینه از آب و موضوعات مرتبط با محیط زیست تاکید می‌کند. او می‌گوید: ایجاد مراکز خلاق‌تری در حوزه پارک علم و فناوری و پارک بیوتکنولوژی صنایع غذایی در دانشگاه‌ها مانند پژوهشکده زعفران در تربت‌حیدریه برای فعالیت‌های حوزه گردشگری کشاورزی از زیرساخت‌های ضروری است.رئیس کمیسیون کشاورزی اتاق مشهد تصریح می‌کند: یک مدیریت جامع در همه این فرآیندها و اتفاقات در ارتقای این حوزه موثر است؛ زیرا پراکندگی به ما ضربه می‌زند.

شریعتی مقدم: ما در گذشته نیز توریست‌های داخلی و خارجی را برای بازدید از فرآیند تولید زعفران می‌پذیرفتیم. در این زمینه، کارخانه‌ها باید با هتل‌ها و آژانس‌های مسافرتی، سیاست‌گذاری‌های لازم را انجام دهند

● فرایند صدور مجوز برای متقاضیان

معین‌زاده، مشاور رئیس سازمان جهاد کشاورزی خراسان‌رضوی درباره شرایط پذیرش گردشگر کشاورزی در مجتمع‌های کشاورزی می‌گوید: بین ادارات میراث فرهنگی و جهاد کشاورزی استان تفاهمی‌امضا شده است که تمام مراحل کل فرآیند صدور مجوز برای گردشگری کشاورزی از سوی اداره میراث فرهنگی انجام گیرد و فقط استعلامات از سایر ادارات مانند جهاد کشاورزی، آب، برق و گاز اخذ می‌شود.

نخستین و مهم‌ترین شرط برای پذیرش گردشگر دارا بودن یک مجموعه کشاورزی با محصولات و فعالیت‌های مختلف است که ارزش بازدید داشته باشد و بتواند برای گردشگر دیدنی و جذاب باشد.

وی ادامه می‌دهد: متقاضیان جذب گردشگر کشاورزی می‌توانند تقاضای خود به همراه مدارک لازم را به اداره میراث فرهنگی ارائه دهند که یکی از مدارک دارا بودن سند زمین به نام متقاضی است. پس از تشکیل پرونده و درخواست استعلامات برای پاسخ به استعلامی‌که از جهاد کشاورزی گرفته می‌شود، ما موظف هستیم بررسی‌های لازم را انجام دهیم مانند اینکه آیا این مکان پتانسیل گردشگری را دارد یا نه؟ که پس از تایید و صدور مجوز، یک شرکت برای مطالعه و کمک به چگونگی انجام مراحل کار ورود پیدا می‌کند.

البته یکی از دغدغه‌های جهاد کشاورزی در پاسخ به متقاضیان پروانه گردشگری، رعایت قانون در حفظ کاربری کشاورزی است، که ممکن است این امر تبدیل به نوعی سودجویی در برخی از متخلفان شود تا به بهانه ایجاد اقامتگاه برای گردشگران، با تغییر کاربری زمین کشاورزی برای ساخت‌وساز ویلا و خانه باغ یا قطعه‌بندی زمین اقدام کنند که در این خصوص باید راهکارها و تدابیری اندیشیده شود.

● ظرفیت‌های خراسان‌رضوی در زمینه گردشگری کشاورزی

آمار و اطلاعات نشان می‌دهد که خراسان‌رضوی با تمام محدودیت‌های آبی به‌عنوان یکی از استان‌های موفق و برتر در حوزه کشاورزی و دارای توانمندی‌ها و ظرفیت‌های فراوانی است که از آن‌ها کمتر در زمینه توسعه گردشگری کشاورزی استفاده شده است.

به گفته معین‌زاده، علاوه بر زعفران که محصول استراتژیک خراسان و کشور محسوب می‌شود، مجتمع کشت و صنعت جوین، کشت و صنعت نیل‌آباد تربت جام و نیز تولید و فرآوری محصولاتی مانند فلفل قرمز در داورزن، انگور و کشمش سبز در بردسکن و کاشمر، گردو و کنجد در کلات و ابریشم‌کشی در تربت حیدریه از پتانسیل‌های قوی گردشگری خراسان‌رضوی محسوب می‌شود.

به گفته معین‌زاده، یکی از متقاضیان صدور پروانه برای پذیرش گردشگر در خراسان‌رضوی مالک یک مرکز کشاورزی در نزدیکی سبزوار است که با زمینی به مساحت ۶۵۰ هکتار و مجموعه‌ای از فعالیت‌های کشاورزی، دامداری و باغداری می‌تواند مکان جذابی برای علاقمندان با تمام سلیقه‌ها باشد.

اما بیدخوری می‌گوید: در چند ماه گذشته با ابلاغ دستورالعمل گردشگری کشاورزی از سوی وزارت میراث فرهنگی، تعداد کمی‌تقاضا برای اخذ مجوز مرکز گردشگری کشاورزی به دست ما رسیده و جلسات هماهنگی با دستگاه‌های اجرایی مرتبط برگزار شده است.

انتظار می‌رود با همکاری بخش‌های مختلف دولت، با صدور پروانه بهره‌برداری برای تعدادی از پروژه‌های فوق تا پایان سال جاری زمینه اجرایی شدن پتانسیل‌های بالقوه استان در حوزه گردشگری کشاورزی فراهم شود.

رئیس کمیسیون کشاورزی اتاق بازرگانی مشهد هم با تاکید بر پتانسیل‌های بالای تاریخی، قومیتی و طبیعی خراسان‌رضوی، پیوند این جاذبه‌های گردشگری را به کشاورزی مناطق و نیز سنت‌های فصل کاشت و برداشت محصولات، برای رونق گردشگری کشاورزی استان موثر و قابل رقابت با جاذبه‌های گردشگری دنیا می‌داند.

شریعتی مقدم معتقد است برخی از محصولات کشاورزی استان ما یگانه است مانند: کشمش قلمی‌کاشمر و نیز گندم دیم‌زارهای فریمان که بهترین نوع گندم به لحاظ ارزش تغذیه‌ای است و در کشورهایی مانند ایتالیا از آرد این گندم نانی با عنوان نان خراسان با قیمت بسیار بالایی به فروش می‌رسد و احیا این گندم می‌تواند در پیوند با گردشگری کشاورزی فرصت‌های بی‌شماری را ایجاد کند.

وی با اشاره به خوراک شیشلیک که برند غذایی مشهد محسوب می‌شود، می‌گوید: کیفیت گوشت گوسفندانی که در مشهد از گیاهان دارویی تغذیه می‌شوند و سبک پخت و فرآوری شیشلیک بسیار زیاد است. پیوند این گوشت به حوزه گردشگری کشاورزی و دامپروری به شناخت بیشتر آن کمک می‌کند.

معاون سرمایه‌گذاری اداره کل میراث فرهنگی خراسان‌رضوی خبر داد

کاهش ۴۰ درصدی درخواست ایجاد مراکز اقامتی در مشهد

معاون سرمایه گذاری اداره کل میراث فرهنگی خراسان‌رضوی گفت: اجرای طرح حریم رضوی، ۴۰ درصد درخواست‌ها برای ایجاد مراکز اقامتی را کاهش داده است.

احمد دیناری در جلسه کمیسیون گردشگری اتاق بازرگانی مشهد عنوان کرد: مقرر بود تشکل جامعه هتلداران طرح مطالعاتی را در خصوص نیازسنجی حوزه گردشگری انجام دهد؛ اما اجرای این طرح در حوزه تامین اعتبار با مشکل مواجه شد که متاسفانه اداره کل میراث فرهنگی استان نیز اعتبار لازم را برای تخصیص به این بحث در اختیار ندارد.

دیناری یادآور شد: با این حال اگر مطالعات مربوط به نیازسنجی انجام می‌گرفت، در حال حاضر بسیاری از مسائل و مشکلات این حوزه به استناد آن چاره‌جویی می‌شد و راهبری بهتری برای سرمایه‌گذاری‌های آینده انجام می‌گرفت. البته هنوز برای انجام این گونه مطالعات دیر نیست و تشکل‌ها می‌توانند به این حوزه ورود کنند و از کمک جهاد دانشگاهی و مراکز پژوهشی مرتبط نیز برای تامین تحلیل‌های کارشناسی و علمی، بهره بگیرند.

معاون سرمایه‌گذاری اداره کل میراث فرهنگی خراسان‌رضوی با اشاره به ظرفیت‌های این اداره برای ارائه مشاوره کارآمد به سرمایه‌گذاران تاکید کرد و گفت: البته بعید می‌دانم سرمایه‌گذاران به مشورتی بهتر از میراث فرهنگی و گردشگری دست پیدا کنند؛ اما بعضا در انتها سرمایه‌گذار از پیشبرد برنامه خود به‌رغم توصیه‌های انجام شده، منصرف نمی‌شود.

او به پتانسیلی اشاره کرد که در بخش خدمات گردشگری و تفریحی برای توسعه و سرمایه‌گذاری وجود دارد و بیان کرد: مشهد به واسطه وجود مضجع حضرت رضا(ع) شرایط خاصی دارد و در حوزه ایجاد مراکز اقامتی در این شهر، حتی دستگاه‌های دولتی هم ورود کرده‌اند.

دیناری به ابلاغ طرح حریم رضوی اشاره کرد و طرح مذکور را عامل کاهش ۴۰ درصدی درخواست‌ها برای ایجاد مراکز اقامتی دانست.

● لزوم توجه به توان اکولوژیکی هر منطقه در احداث اقامتگاه بومگردی

صادق کاظمیان، رئیس هیات مدیره جامعه حرفه‌ای اقامتگاه‌های بومگردی خراسان‌رضوی هم گفت: با توجه به قوانین رفع موانع تولید و رویکرد دولت در تسهیل صدور مجوز، چنانچه طرح مطالعاتی و پژوهشی در زمینه امکان‌سنجی زیرساخت‌های گردشگری صورت پذیرد، بعید به نظر می‌رسد که در عمل اجرا شود. هر چند این موضوع نافی اهمیت و تأثیرگذاری پژوهش امکان‌سنجی تأسیسات گردشگری شهر مشهد نیست.

وی با طرح این سوال که آیا برای احداث اقامتگاه‌های بوم‌گردی به توان اکولوژیکی منطقه توجه می‌شود، خاطرنشان کرد: ذخایر آب و سایر منابع طبیعی، تغییر زیست اقتصادی در روستاها، اثرات فرهنگی و... در اثر احداث اقامتگاه‌های بوم‌گردی باید مدنظر باشند؛ اما چنین تدابیری را شاهد نبوده‌ایم.

بعید به نظر می‌رسد که بتوان مانع از ایجاد مراکز اقامتی جدید (حتی با وجود اشباع شدگی در این بخش) شد.

«دنیای اقتصاد» ظرفیت‌ها و محدودیت‌های حمل و نقل بین‌المللی خراسان‌رضوی را بررسی می‌کند

ترانزیت در جاده بی‌تدبیری

دنیای اقتصاد- ناهید کاویانی: ۲۶ آذر ماه که مصادف با روز ملی حمل و نقل و به نوعی شروع هفته گرامیداشت این صنعت است، فرصت خوبی برای پرداختن به وضعیت حمل و نقل و دغدغه‌ها و انتظارات فعالان این بخش است. خراسان‌رضوی هم که بسیاری از فعالان اقتصادی و مدیران دولتی از آن به عنوان قطب صنعت حمل و نقل ایران یاد می‌کنند، سهم به‌سزایی در درآمدزایی این صنعت به ویژه در بخش ترانزیت دارد؛ به‌طوری‌که حدود ۲۱۰ شرکت حمل و نقل بین‌المللی در این استان فعالیت می‌کنند.

فعالان صنعت حمل و نقل خراسان‌رضوی، به ویژه حمل و نقل بین‌المللی و ترانزیت در این سال‌ها و به ویژه دو سال اخیر (با محدودیت و ممنوعیت ورود ناوگان ایرانی به خاک ترکمنستان) با مشکلات ریز و درشتی برای دستیابی به آسیای میانه و ترانزیت کالا به آن منطقه دست‌وپنجه نرم کردند و خسارات سنگینی متحمل شدند.

● مروری بر سختی‌های ترانزیت به آسیای میانه

خراسان‌رضوی به دلیل هم‌مرز بودن با ترکمنستان، دروازه ورود از ایران به آسیای میانه است؛ ناوگان ترانزیتی ایران برای دستیابی به آسیای میانه، در سال‌های اخیر باید پس از ورود به ترکمنستان و خروج از این کشور، به سمت آسیای میانه می‌رفت؛ اما پیش از شیوع کرونا یعنی تا اواخر سال ۱۳۹۸ ترکمنستان هربار به بهانه‌ای محدودیت‌هایی را در ورود ناوگان ایرانی به خاک کشورش اعمال کرد تا اینکه در نهایت، گمرک ترکمنستان با اعمال محدودیت رفت‌وآمد، فقط ۳۰ دستگاه کامیون ترانزیتی را از ایران پذیرش می‌کرد و ۳۰ دستگاه هم اجازه خروج از ترکمنستان را داشت.

اما از اسفند ۱۳۹۸ و با شیوع کرونا در ایران و کشورهای اطراف، محدودیت‌های این کشور رنگ دیگری به خود گرفت؛ ترکمنستان اجازه ورود هیچ خودرو و کالایی از ایران و دیگر کشورها را به خاک خود نمی‌داد تا اینکه در تابستان امسال راه حلی اعلام کرد؛ به این صورت که بخش باری ناوگان ایران در مرز، به کشنده‌های ترکمن وصل شود و پس از آن، کالا با کشنده‌های این کشور حمل و به آسیای میانه ارسال شود.

این راهکار ضعف‌هایی هم داشت؛ کسی بازگشت بخش باری ناوگان ایرانی و به سلامت رسیدن کالاها را تضمین نمی‌کرد و از طرفی، زمان مشخصی برای بازگشت کشنده‌های ترکمن به مرز مشخص نبود.

● وضعیت مسیرهای جایگزین ترکمنستان

مشکلات و محدودیت‌های مرز ترکمنستان برای ورود به آسیای میانه باعث شد بسیاری از شرکت‌های حمل و نقل بین‌المللی عطای استفاده از این مسیر را به لقایش ببخشند و به دنبال استفاده از مسیرهای جایگزین باشند. در این میان، دو مسیر جایگزین که از قبل تعریف شده بود، در دستور کار قرار گرفت. نخست، کریدور کتای که از کشورهای قرقیزستان، تاجیکستان، افغانستان و ایران می‌گذرد و به عنوان مسیر کوتاه و جایگزین برای ارسال کالا از بنادر جنوبی ایران به کشورهای آسیای میانه راه‌اندازی شد؛ اما نبود امنیت به ویژه در دوره درگیری‌های دولت افغانستان و طالبان در این کشور و فراهم نبودن زیرساخت‌ها باعث مغفول و بلااستفاده ماندن این مسیر شد.

راه دوم، ایجاد سرویس رو-رو از بنادر شمالی ایران به اکتائو قزاقستان بود؛ اما این روش هم مشکلات زیادی به همراه داشت؛ در زمان استفاده از این روش یعنی در سال گذشته، نخستین چالش این بود که تنها یک کشتی رو- رو وجود داشت و زمان‌بندی مشخصی هم برای فعالیت و حضور آن تعریف نشده بود. تاکید بخش خصوصی این بود که حداقل برای یک ماه، زمان پهلو گرفتن و توقف کشتی رو-رو در بندر مشخص باشد تا بتوان برنامه‌ریزی لازم برای بارگیری را انجام داد.از سوی دیگر، ظرفیت کشتی رو-رو محدود بود و ۳۵ کامیون را بارگیری می‌کرد و با توجه به توقف‌های این ناوگان دریایی، حدود دو هفته طول کشید تا بار به مقصد برسد و به همین دلیل استقبال لازم از این ظرفیت جدید مشاهده نشد.

● اوضاع و احوال ترانزیت به افغانستان

کرونا برخلاف ترکمنستان، در حمل کالا و ترانزیت به افغانستان تاثیر چندانی نداشت؛ اما اتفاقات دیگری همچون آتش سوزی در مرز اسلام قلعه و تسلط طالبان بر افغانستان در این مدت، آثاری هم بر وضعیت ترانزیت ایران به این کشور به دنبال داشت.

حادثه آتش سوزی در اسلام قلعه که در بهمن ماه پارسال اتفاق افتاد، خسارات سنگینی به ناوگان و شرکت‌های ایرانی و بارهای ترانزیتی وارد کرد و تا یکی دو ماه پس از حادثه هم، تردد ناوگان باری بین مرز دوغارون و اسلام قلعه به حالت اولیه بازنگشت و عبور و مرور به کندی صورت می‌گرفت.

از طرفی، شرکت‌های حمل و نقلی در دریافت بخش زیادی از خسارت‌های خود از شرکت‌های بیمه موفق نبودند.

در واقع، شرکت‌های بیمه در بحث خسارت کالاهای سوخته زیربار نرفته اند و تنها در بخش خسارت کامیون‌های ایرانی بخشی از هزینه‌ها پرداخت شده است.

از طرفی، در زمان درگیری‌های طالبان و دولت افغانستان و در هنگام تسلط طالبان بر مرزها، عبور و مرور ناوگان باری از مرز ایران به این کشور محدود و در مقاطعی متوقف شد. چندی پیش هم به دلیل آنچه سخنگوی طالبان «سوءتفاهم» دانست، درگیری بین نیروهای مرزبانی و طالبان در منطقه نیمروز اتفاق افتاد و تردد ناوگان برای ساعاتی متوقف شد. موضوعات دیگری مثل انجام تست کرونا در مرز دوغارون از رانندگان افغانستانی و در صف ماندن رانندگان ایرانی پشت ناوگان افغان، محدودیت‌هایی را برای فعالان این عرصه به وجود آورد. اما نکته‌ای که می‌توان به واسطه آن، وضعیت تردد ناوگان ترانزیتی را در دوغارون بهبود بخشید و از معطلی‌های ناوگان در این مرز جلوگیری کرد، راه‌اندازی سامانه هوشمند نوبت‌گیری است؛ موضوعی که انجمن حمل و نقل بین‌المللی خراسان‌رضوی هم در سال‌های اخیر پیگیر آن بوده و هنوز در پیچ‌وخم نامه‌نگاری‌های اداری بین فرمانداری و شهرداری تایباد و... معطل مانده است.

امتی: ضعف و ناکارآمدی در مرزهای ایران و افغانستان در خروج و ترانزیت کالا باعث توقف‌های ۱۰ روزه در برخی مقاطع و افزایش کرایه‌های حمل شده و نارضایتی تجار داخلی و خارجی و صادرکننده را به دنبال داشته است

امروز طبق قانون، شرکت‌های حمل و نقلی برای نوسازی ناوگان خود اجازه واردات کامیون‌های جدید و صفرکیلومتر را ندارند و باید نیاز خود را از کارخانه‌های داخلی تامین کنند؛ اما بخش خصوصی می‌گوید با این وضعیت، خرید ناوگان برای آنها بسیار گران تمام می‌شود و به‌صرفه نیست

● فرسودگی ناوگان حمل و نقل

فرسودگی ناوگان حمل و نقل و سخت‌گیری‌ها و قوانین در واردات کامیون موضوع دیگری است که فعالان این صنعت را در کشورمان آزار می‌دهد؛ امروز طبق قانون، شرکت‌های حمل و نقلی برای نوسازی ناوگان خود اجازه واردات کامیون‌های جدید و صفرکیلومتر را ندارند و باید نیاز خود را از کارخانه‌های داخلی تامین کنند؛ اما بخش خصوصی می‌گوید با این وضعیت، خرید ناوگان برای آنها بسیار گران تمام می‌شود و به‌صرفه نیست. به همین دلیل آنها به واردات ناوگان خارجی با عمر سه سال که قانون اجازه می‌دهد، روی می‌آورند؛ اما در ترخیص همین کامیون‌ها از گمرک هم مصائب زیادی به شرکت‌ها تحمیل می‌شود؛ به‌طوری‌که همین حالا بیش از ۳۶۰۰ دستگاه کامیون در گمرک معطل ترخیص است.

همه این دشواری‌ها در حالی است که نوسازی ناوگان ضمن صرفه جویی در هزینه حمل و افزایش درآمد فعالان حمل و نقل، اثرات بسیاری در کاهش تصادفات، اختلافات، آلودگی هوا، استفاده بهینه از انرژی و افزایش اطمینان صاحبان کالا دارد.

● ضعف در دیپلماسی برای سهم‌خواهی در ترانزیت منطقه

یکی از مشکلات اصلی که باعث شده نتوانیم در ۳-۴ دهه اخیر، به توسعه مطلوبی در صنعت ترانزیت دست یابیم، ضعف در دیپلماسی اقتصادی است. فعالان اقتصادی معتقدند ایران به لحاظ دیپلماسی سیاسی تلاش کرده؛ اما در تعامل با کشورهای همسایه و منطقه، آنچه بیش از دیپلماسی سیاسی اهمیت دارد، گفتمان اقتصادی است. از این طریق می‌توانیم توان رقابتی خود در حوزه حمل و نقل بین‌المللی و ترانزیت را افزایش دهیم؛ اما متاسفانه رقابت در بخش حمل و نقل را در منطقه واگذار کرده‌ایم؛ همانطور که با بسته شدن مرز ترکمنستان در سال گذشته، در ترانزیت به آسیای میانه دچار مشکل شدیم.

● دلایل کمرنگ شدن نقش ترانزیتی ایران

اما یکی از دلایل کمرنگ شدن نقش ترانزیتی ایران در سال‌های اخیر، تحریم‌هاست؛ زیرا هزینه حمل دریایی محموله‌ها به سمت کشور ما بسیار زیاد است. بسیاری از شرکت‌های بزرگ خارجی و خطوط کشتیرانی ریسک نمی‌کنند و اجازه نمی‌دهند اسنادشان برای ایران صادر شود. به همین دلیل گاها بارها مسیرهای طولانی‌تری طی می‌کنند و به بنادر مختلف دنیا می‌روند و بعد به ایران می‌آیند. این موضوع باعث افزایش هزینه‌های تمام شده تجار خارجی می‌شود.

به گزارش ترابرد، محمود امتی، نایب رئیس انجمن حمل و نقل بین‌المللی خراسان‌رضوی می‌گوید: به موازات اینکه ما مسیر ترانزیتی را فعال کردیم، بسیاری از کشورها هم این کار را انجام داده‌اند؛ ترکیه با همکاری جمهوری آذربایجان و با مشارکت بنادر ترکمنستان خط آبی خود را از دریای خزر به راه انداخته است.

بخش دیگری از محمولات که از طریق ایران به افغانستان ترانزیت می‌شد، امروز از مسیر پاکستان حمل می‌شود؛ زیرا حمل دریایی به این کشور ارزان‌تر است. بخشی از بارها از پاکستان تا مرز افغانستان به صورت ریلی حمل می‌شود. ضمن اینکه برخی از شهرهای افغانستان به پاکستان نزدیک‌ترند و به همین علت، هزینه و زمان کمتری برای حمل کالای افغانستان به پاکستان صرف می‌شود. این عوامل باعث افول ترانزیت ایران شده است.

چین هم خط ریلی بزرگی را تا اروپا سرمایه‌گذاری کرده است. بخشی از محمولات آسیای میانه و شمال افغانستان با این خط آهن حمل می‌شود که البته کرایه حمل آن بالاست و هزینه بازگشت کانتینر هم زیاد است؛ اما با همه اینها، این مسیر بخشی از محمولات را به خود اختصاص داده است.

امتی معتقد است درباره کاهش سطح تراز تجاری با کشورهای همسایه هم می‌توان عوامل متعددی را دخیل دانست. بخش زیادی از روابط تجاری ما در حوزه صادرات کالا و ترانزیت به ترکمنستان و افغانستان کاهش یافته است. البته بخشی از این کاهش به مشکلات و گرفتاری و محدودیت‌های آن کشورها برمی‌گردد؛ تحولات سیاسی در افغانستان محدودیت‌هایی برای تجار آن کشور به وجود آورده است؛ تعداد کثیری از تجار افغان از کشورشان خارج شده و با توجه به مشکلات پولی و بانکی، بابت آینده خود نگرانند.

همچنین، علیرغم تراز تجاری مثبت ایران با افغانستان که برخی سال‌ها تا ۳,۵ میلیارد دلار به نفع ما بوده، رغبت و رضایت کافی را برای افغانستان به عنوان بازار هدف ایجاد نکرده‌ایم. از طرفی، مرزهای دو طرف در بسیاری از اوقات دچار مشکل بوده است. ضعف و ناکارآمدی در مرزهای ایران و افغانستان در خروج و ترانزیت کالا باعث توقف‌های ۱۰ روزه در برخی مقاطع و افزایش کرایه‌های حمل شده و نارضایتی تجار داخلی و خارجی و صادرکننده را به دنبال داشته است.

● ظرفیت مغفول مانده

ترانزیت صنعت پردرآمد و ارزآوری است که بسیاری از کشورها به این نکته مهم رسیده‌اند و در تمام این سال‌ها و همزمان با اینکه ایران فرصت‌های توسعه این صنعت را از دست داد، به تقویت خود در این عرصه پرداخته‌اند. امروز اغلب کشورها به دنبال یافتن ظرفیت‌های حوزه جغرافیایی یا جمعیتی خود برای رشد اقتصادی هستند که ترانزیت یکی از این حوزه‌هاست؛ البته ورود به این مقوله برای برخی کشورها به دلیل موقعیت جغرافیایی که در آن واقع شده‌اند، سخت و پرهزینه است؛ اما برای برخی کشورها چون ایران که به آب‌های آزاد دسترسی دارد و به قول فعالان حمل و نقلی در چهارراه ترانزیتی دنیا واقع شده، فرصت‌های بی‌شماری وجود دارد.

برنامه‌ریزی برای پیشرفت در صنعت ترانزیت و توسعه آن، می‌تواند درآمدزایی مطلوبی به همراه داشته باشد و امید است قبل از اینکه دیر شود و موقعیت‌های موجود بیش از پیش از دست برود، مسوولان راهکارها در این زمینه را بررسی کنند و دوشادوش بخش خصوصی در تقویت این صنعت بکوشند.

خبر

مشاهده یک گونه جدید پرنده

ایرنا: سرپرست اداره کل حفاظت محیط زیست خراسان‌رضوی از مشاهده یک گونه جدید پرنده برای نخستین بار در این استان خبر داد. مهدی اله پور اظهار کرد: غواص گلوسیاه با نام علمی Black throated diver از خانواده غواص‌ها و راسته غواص‌شکلان است که در آذرماه جاری برای نخستین بار در شهرستان زبرخان در غرب استان مشاهده شد. وی ادامه داد: غواص‌ها پرندگان آبزی بوده و عمدتا فصل زمستان در آبهای ساحلی و عمیق دریای خزر دیده می‌شوند که بیشتر از ماهیان تغذیه کرده و گاه برای صید طعمه خود تا ژرفنای سه تا ۶ متری آب نیز غواصی می‌کنند و به‌طور متوسط در حدود ۴۵ ثانیه در زیر آب می‌مانند. این پرنده به ندرت از قورباغه‌ها، بی مهرگان و مواد گیاهی تغذیه می‌کند. سرپرست اداره‌کل حفاظت محیط زیست خراسان‌رضوی با اشاره به ویژگی‌های ظاهری این‌گونه پرنده، اظهار کرد: طول بدن غواص گلوسیاه ۵۸ تا ۷۳ سانتیمتر و گستردگی بالهای آن ۱۱۰ تا ۱۳۰ سانتیمتر است که به عنوان غواصی متوسط جثه، پرجثه‌تر و کشیده‌تر از غواص گلوسرخ است و سری بزرگ‌تر و پهن‌تر دارد و نر و ماده این پرنده همشکل و دارای تغییرات فصلی هستند. اله پور افزود: تاکنون در ایران ۲ گونه غواص گلوسیاه و گلوسرخ مشاهده شده و در فهرست پرندگان حمایت شده قرار گرفته است که دارای ارزش حفاظتی است. نخستین مشاهده غواص گلوسیاه توسط «علیرضا باغشنی» از دوستداران محیط زیست در شهرستان زبرخان صورت گرفت که وی این پرنده را، در حالی که قادر به پرواز نبود، زنده گیری کرده و برای تیمار و نگهداری تحویل اداره حفاظت محیط زیست نیشابور داد و طبق آخرین معاینات دکتر دامپزشک اکنون پس از گذراندن مراقبت‌های ویژه رو به بهبود است. سرپرست اداره کل حفاظت محیط زیست خراسان‌رضوی گفت: با ثبت این گونه جدید رکورد گونه‌های ثبت شده در شهرستان نیشابور به ۳۳ گونه و در استان خراسان‌رضوی به ۳۳۵ گونه افزایش یافته است.

رتبه سوم مشهد در فرآوری قهوه در کشور

مدیر جهاد کشاورزی مشهد گفت: سالانه بیش از ۲۰۰۰ تن قهوه به کشور وارد می‌شود که عمده این واردات از کشورهای برزیل، هند و ویتنام صورت می‌گیرد. در حال حاضر مشهد در فراوری قهوه پس از اصفهان و تهران رتبه سوم در کشور را به خود اختصاص داده است. سعید خوش قامت در این خصوص اظهار کرد: در مشهد ۵ واحد فراوری قهوه مجوزدار با ظرفیت سالانه ۱۳۳۰ تن فعال است. وی افزود: فراوری قهوه در مشهد برای حدود صد نفر به صورت مستقیم و برای بیش از ۱۰۰۰ نفر به صورت غیرمستقیم اشتغال‌زایی ایجاد کرده است. استقبال مردم از قهوه باعث کاشت آزمایشی بذر قهوه شد که بعد از ۶ سال به محصول رسید و میوه قهوه(گیلاس قهوه) در مشهد تولید شد. در هر هکتار فضای گلخانه می‌توان ۵۰۰۰ اصله درخت را پرورش داد. مدیر جهاد کشاورزی مشهد بیان کرد: فراوری قهوه و بسته‌بندی آن علاوه بر مصرف داخلی به کشورهای همسایه هم صادر می‌شود. نوشیدنی‌ها یکی از وابستگی‌های همیشه انسان است به همین دلیل صنعت نوشیدنی بیشتر از قبل در حال پیشرفت است. خوش قامت تصریح کرد: قهوه یکی از مفیدترین نوشیدنی‌ها است که هم علاقه‌مندان زیادی دارد و هم فراوری آن رقابت خوبی در در بازار نوشیدنی‌ها ایجاد کرده است. به گزارش روابط عمومی جهاد کشاورزی شهرستان مشهد وی ادامه داد: جهاد کشاورزی برای کارآفرینان این عرصه تسهیلات مختلفی از جمله سرمایه در گردش برای خرید و تهیه مواد اولیه، پرداخت حقوق و دستمزد به فعالان این بخش و سرمایه ثابت برای خرید ماشین آلات و ابزارآلات کارخانه‌ها و ساخت و ساز در نظر گرفته است. خواص قهوه ضد افسردگی، ضد آلزایمر، چربی سوزی، مبارزه با خستگی و کاهش قند خون از خاصیت‌های ثابت شده این نوشیدنی است.

ضعف در دیپلماسی اقتصادی مانع توسعه ترانزیت

بسیاری از فعالان اقتصادی معتقدند در کنار مسائل و مشکلات داخلی همچون مسائل زیرساختی، فرسودگی ناوگان و قوانین دست و پاگیر در بخش حمل و نقل، ضعف در دیپلماسی اقتصادی نیز یکی از موانع در توسعه ترانزیت و حل مشکلات این صنعت است. به گزارش ترابرد، دین محمد فیض محمدی، عضو کمیسیون حمل و نقل و ترانزیت اتاق بازرگانی خراسان‌رضوی می‌گوید: یکی از مشکلات اصلی که باعث شده نتوانیم در ۳-۴ دهه اخیر، به توسعه مطلوبی در صنعت ترانزیت دست یابیم، ضعف در دیپلماسی اقتصادی است. ایران به لحاظ دیپلماسی سیاسی تلاش کرده؛ اما در تعامل با کشورهای همسایه و منطقه، آنچه بیش از دیپلماسی سیاسی اهمیت دارد، گفتمان اقتصادی است. از این طریق می‌توانیم توان رقابتی خود در حوزه حمل و نقل بین‌المللی و ترانزیت را افزایش دهیم؛ اما متاسفانه رقابت در بخش حمل و نقل را در منطقه واگذار کرده‌ایم؛ همانطور که با بسته شدن مرز ترکمنستان در سال گذشته، در ترانزیت به آسیای میانه دچار مشکل شدیم. رئیس هیات مدیره شرکت حمل و نقل بین‌المللی خاطرنشان می‌کند: بعد از ۴ دهه باید به سمت‌وسویی برویم که دیپلماسی اقتصادی را جایگزین دیپلماسی سیاسی کنیم و تقویت این موضوع یکی از مهمترین مطالبات ما فعالان بخش حمل و نقل بین‌المللی و ترانزیت است. فیض محمدی یکی از علل به سرانجام نرسیدن راهکارهای حل مشکل حمل و نقل را جابه‌جایی مدیران با تغییر دولت‌ها می‌داند و می‌گوید: مدیری که طی ۴ سال همه مشکلات ما را شنیده و راهکارها را می‌داند، با تغییر دولت، جابه‌جا می‌شود و ما باید دوباره مشکلاتمان را به گوش مدیر جدید برسانیم و پروسه‌ای ۴ ساله را تکرار کنیم. وی ادامه می‌دهد: تقاضای ما این بود که با توجه به اینکه مدیر قبلی حوزه ترانزیت شناخت یافته و می‌تواند مسائل را به وزرا و دولت منتقل کند، از تغییر او ممانعت گردد. تغییر دولت‌ها و وزرا و مدیران در این سال‌ها بیشترین آسیب را به اقتصاد و به ویژه بخش حمل و نقل ما وارد کرده است. مدیرانی که نسبت به این حوزه اطلاع یافته‌اند و متعهد هستند بایستی ابقا شوند و با تجربه‌های گذشته خود در بهبود ترانزیت تاثیرگذار باشند. این درخواست را در کمیسیون حمل و نقل اتاق بازرگانی نیز به اعضای هیات نمایندگان اتاق انتقال دادیم. فیض محمدی از نگاه سازمانی به جای نگاه ملی در میان دستگاه‌های دخیل در امر ترانزیت به عنوان یکی دیگر از دلایل عدم حل مشکلات این بخش نام می‌برد و می‌گوید: حدود ۱۸ تا ۲۴ سازمان هم‌اکنون در امر ترانزیت در کشور ما دخیل هستند که متاسفانه اغلب، منافع سازمانی را به منافع ملی در تصمیمات ارجح می‌دانند. اگر نگرش آنها به حوزه ترانزیت، با نگاه ملی همراه باشد، خواه ناخواه ترانزیت در کشور ما پیشرفت می‌کند؛ زیرا ایران در چهارراه ترانزیتی واقع شده و حلقه اتصال آسیا به اروپاست؛ اما متاسفانه تاکنون نتوانسته‌ایم از این فرصت استفاده کنیم. فیض محمدی یادآور می‌شود: یکی دیگر از نکات مهم در توسعه ترانزیت، داشتن مدیریت واحد مرزی است؛ متاسفانه علیرغم درخواست ما برای ایجاد مدیریت واحد مرزی هنوز این اتفاق به درستی رقم نخورده است؛ هرچند سازمان حمل و نقل متولی امر شده؛ اما این سازمان نیز برای متقاعد کردن دیگر سازمان‌ها در تمکین از خود با مشکلاتی روبه‌روست.

خاکبرداری ۱.۷ میلیون مترمکعبی قطعه نخست راه‌آهن مشهد-چابهار

ایرنا: مجری قطعه نخست راه‌آهن مشهد - چابهار در خراسان‌رضوی گفت: تاکنون یک میلیون و ۷۹۰ هزار مترمکعب از مجموع ۲.۴ میلیون مترمکعب خاکبرداری و خاکریزی لازم برای خط ریلی یونسی - گناباد در جنوب این استان انجام شده است.

جواد سلیمانی افزود: طول خط آهن گناباد - بجستان در قرارداد نخست آن ۴۸ کیلومتر بود اما سپس افزایش ۱۰ کیلومتری مسیر این خط آهن ابلاغ و طول آن به ۵۸ کیلومتر رسید. ۲۲۰ دهنه پل در طول مسیر نخستین قطعه از راه‌آهن چابهار - مشهد وجود دارد که تاکنون ۱۶۰ دهنه آن اجرا شده است.

مجری قطعه نخست راه‌آهن مشهد - چابهار در خراسان‌رضوی مبلغ اولیه قرارداد اجرای این طرح را نیز ۶۰۰ میلیارد ریال ذکر و بیان کرد: مبلغ ساخت مسیر ریلی گناباد - بجستان هم‌اکنون به هزار میلیارد ریال افزایش یافته است. عملیات زیرسازی و ساخت پلهای خط راه‌آهن ۵۸ کیلومتری یونسی - گناباد به عنوان قطعه نخست مسیر ریلی مشهد - زاهدان - چابهار تاکنون ۸۰ درصد پیشرفت فیزیکی داشته ولی آغاز ریل‌گذاری در این مسیر نیازمند تکمیل زیرسازی آن است.

پیشتر محمد صفایی‌دلویی، عضو کمیسیون اقتصادی مجلس شورای اسلامی پیشرفت عملیات ساخت خط ریلی شرق کشور را در قطعات چابهار - زاهدان در سیستان و بلوچستان و همچنین راه‌آهن یونسی - گناباد واقع در جنوب خراسان‌رضوی خوب توصیف اما بیان کرده بود: این عملیات در مسیر ریلی قائن استان خراسان جنوبی تا زاهدان پیشرفت قابل توجهی ندارد که می‌بایست شتاب گیرد.

عملیات اجرای خط ریلی شرق کشور در قالب مسیر راه‌آهن هزار و ۵۰۰ کیلومتری مشهد - زاهدان - چابهار که مسیر ریلی ۵۸ کیلومتری یونسی - بجستان - گناباد در جنوب خراسان‌رضوی قطعه نخست آن محسوب می‌شود، پنج سال پیش آغاز شده است.

خبر

در جلسه دبیرخانه شورای گفت‌وگوی خراسان‌رضوی بررسی شد

خوب یا بدِ درج قیمت بر محصولات غذایی

دنیای اقتصاد: در سی‌وششـــمین جلسه دبیرخانه شورای گفت‌وگوی دولت و بخش خصوصی خراسان‌رضوی، مشکلات صنایع تبدیلی کشاورزی این استان در بحث قیمت‌گذاری بر روی قوطی‌های رب تولیدی بررسی شد.

علـــی اکبر لبافی، رئیس این دبیرخانه در توضیح دســـتور کار نخست این نشست مبنی بر اعتراض کارخانه‌های صنایع تبدیلی به موضوع قیمت‌گذاری بر روی محصول گفت: موضوع قیمت‌گذاری کالا، متناسب با بهای تمام شده تولید و پرهیز از ورود دســـتوری دولت به بازار و روند نرخ‌گذاری، موضوعی اســـت که بارها از ســـوی فعالان اقتصادی و تولیدکنندگان مطالبه شده است.

علیرضا بوستانی، رئیس هیات مدیره انجمن صنایع تبدیلی خراســـان‌رضوی هم دراین‌باره اذعان کرد: برای دستیابی به قیمت‌های منطقی و به نفـــع مصرف کننده، اول باید توازن تولیـــد و عرضه ایجاد و ســـپس، از قیمت‌گذاری دســـتوری جلوگیری شود. فروشـــنده نهایی باید موظف به درج قیمت هر محصول بر روی قفســـه فروشگاه خود باشد تا در صورت گران فروشی، تخلف‌ها مشخص شود.

وی افزود: بحث قیمت‌گذاری دستوری نگرانی چندین ساله ماســـت. مساله این است که نمی‌توان روی محصولات فصلی قیمت‌ها را درج کرد. امروز همه می‌دانیم تغییرات قیمت میوه و تره بار، بسیار بالاست و نوسان قیمت در محصولات میوه و تـــره بار حتی در طول یک روز هم اتفاق می‌افتد. نکته دیگر اینکه هزینه حمل از نقاط مختلف کشـــور متفاوت است. ما در عـــرض یک ماه گوجه فرنگی را از ۲۵۰۰ تا ۴۵۰۰ تومان خریداری کردیم و با توجه به این موضوع، قیمت تمام شـــده برای کارخانه در روزهای مختلف، متفاوت است.

● درج قیمت، صادرات را دشوار می‌کند

بوستانی تصریح کرد: در صورت درج نرخ بر روی قوطی‌ها و بسته‌بندی کالاها، افغانستان به عنوان یکی از مشتریان اصلی کارخانجات تولیدی خراســـان‌رضوی، از خرید کالا ممانعت می‌کند و گاها اتفاق افتاده که به جای ما به سراغ محصولات استان فارس رفته است. نکته دیگر درباره درج تاریخ بر روی محصول است؛ خریداران خارجی تقاضای درج تاریخ میلادی دارند و وقتی این کار را می‌کنیم، از ســـوی دستگاه نظارتی تخلف محسوب می‌شود.

بوستانی خاطرنشان کرد: امروز ۶۴درصد جمعیت شهری از فروشـــگاه‌های زنجیره‌ای خرید می‌کنند و کارخانجات معتبر ناچارند محصول خود را به این فروشـــگاه‌ها ارســـال کنند و برای اینکه فروشـــگاه این موضوع را بپذیرد و ظرفیت فروش خود را در اختیار کارخانه قرار دهد؛ همان ابتدا ۲۰۰ تا ۶۰۰ میلیون تومان از تولیدکننده دریافت می‌کند و مبلغی را هم بابت ضایعات و... محاســـبه می‌کنند. با همه این‌ها، برندهای معروف ناچار به حضور در فروشگاه‌های زنجیره‌ای هستند.

وی ادامـــه داد: بـــرای نمونه یک شـــرکت صنایع غذایی، با فروشـــگاهی قرارداد دارد؛ فروشـــگاه زنجیره‌ای از شرکت می‌خواهـــد تا هر قوطی رب را ۲۳هزار و ۷۰۰ تومان بدهد و بعد همان فروشگاه، کالای مذکور را به قیمت ۲۷هزار تومان می‌فروشـــد و قیمت روی قوطی هم ۳۵ هزار تومان اســـت. ۲۰درصد تخفیفی هم که به مصرف کننده از سوی فروشگاه ارائه می‌شود، از محل حذف شدن هزینه‌های پخش است

بوستانی خاطرنشان کرد: در این میان، تعزیرات حکومتی، تفـــاوت رقم فروش و قیمـــت روی کالا را به عنوان تخلف و گران فروشی درنظر می‌گیرد و جریمه‌های میلیاردی اعمال می‌کند. مســـاله ما این اســـت که موضوع درج قیمت اشتباه است. در اســـتان‌های دیگر، شرکت‌ها در این زمینه حمایت می‌شوند؛ اما در استان ما اعمال قانون علیه شرکت‌ها صورت می‌گیرد. به همین دلیل در فروشگاه‌های مشهد برندهای دیگر استان‌ها حضور دارند و برندهای استانی به دلیل سختگیری در قیمت‌گذاری نمی‌توانند رقابت کنند و در قفسه فروشگاه‌های بزرگ عرضه شوند.

● تخفیفات فروشگاهی از جیب مردم اعمال می‌شود

فاضلـــی، نماینده اداره تعزیرات حکومتی خراســـان‌رضوی نیـــز در همین مورد عنوان کرد: مرجع قیمت‌گذاری بر روی محصولات، قانون اســـت و مصوبه مجمع تشخیص مصلحت نظام و مجلس شورای اسلامی‌در این زمینه وجود دارد. نباید به موضوع قیمت‌گذاری یک ســـویه نگریست. واحد تولیدی در راستای اهداف خود کاری انجام می‌دهد و نظام حاکمیتی باید هم واحد تولیدی و هم جامعه مصرف را مدنظر قرار دهد.

وی افـــزود: امروز تمام تخفیفاتی که در فروشـــگاه‌ها اعلام می‌شود، از جیب مردم است.

فاصله قیمت تمام شـــده کالا با آنچه به مردم در فروشگاه عرضه می‌شود، متفاوت است. تاکید ما بر این است که کسی در موضوع قیمت‌گذاری بدون مدرک مجازات نشود و مدارک قانونی وجود داشته باشد.

لبافـــی هم بار دیگر گفت: توازنی در نظارت بر قیمت‌ها در کشور ایجاد نشده و لذا در استان‌هایی که سختگیری نظارتی بیشـــتری بر قیمت‌ها وجود دارد، واحدهای تولیدی مشکل بیشـــتری دارند و آنجایی که نگاه با درک شرایط و اقتضائات تولید و بازار است، توان رقابتی شرکت‌ها بیشتر است.

لبافی تصریح کرد: پیشنهاد این است که یک آنالیز قیمتی بـــر روی محصولات حوزه صنایع غذایی و تبدیلی، از ســـوی جهاد کشاورزی صورت بگیرد تا مشخص شود که بهای تمام شـــده محصول برای بنگاه اقتصادی چقدر است و با احتساب هزینه‌های جانبی همچون حمل و نقل، توزیع و... قیمت نهایی کالایی که به دست مشتری می‌رسد چقدر است.

در جلسه هیات نمایندگان اتاق بازرگانی خراسان‌رضوی مطرح شد

توصیه‌های بودجه‌ای شافعی

دنیای اقتصاد: غلامحسین شافعی، رئیس اتاق بازرگانی ایران در سی و ششمین جلسه هیات نمایندگان اتاق مشهد توصیه‌هایی را خطاب به مســـوولان دولتی عنوان کرد. او تاکید کرد که بدنه تصمیم‌ساز دولت، گرفتار خوش‌بینی‌های غیرواقع‌بینانه در مورد بودجه سال آینده نشود و لایحه بودجه ۱۴۰۱ باید با دقت آسیب‌شناسی شده تا ضعف‌ها و نقایص شناسایی و اصلاح آن‌ها مطالبه شود. به گزارش روابط عمومی‌اتاق بازرگانی مشهد، شافعی افزایش ۱۲۶درصدی مالیات بر اشـــخاص حقوقی را یک تناقض در هدف‌گذاری دولت برای حمایت از تولید و رشد اقتصادی دانســـت و خاطرنشان کرد: در لایحه بودجه ۱۴۰۱، درآمدهای مالیاتی دولت افزایشی ۶۲درصدی دارد؛ اما به موازات این افزایش، این نگرانی هم شـــکل می‌گیرد که بدون اصلاح و تامین زیرســـاخت‌های لازم، تصمیم مذکور به افزایش فشـــار رکودی بر بخش‌های شـــفاف و مولد منجر شود.

● تقلیل سهم خصوصی‌سازی در لایحه بودجه ۱۴۰۱

پیش‌بینـــی افزایش درآمدهای نفتی و تقلیل سهم خصوصی سازی در لایحه بودجه ۱۴۰۱، از دیگـــر نکاتی بود که رئیس اتاق ایران به آن اشاره کرد.

او گفت: دولـــت برنامه‌ریزی خود را با فرض فروش ۱,۵ میلیون بشکه صادرات نفت با قیمت هر بشکه ۶۰ دلار و نرخ تسعیر ۲۳ هزار تومانی در بودجه سال آینده تعریف کرده است؛ اما این رشد قابل تامل میزان درآمد حاصل از صادرات نفـــت در لایحه بودجه و اتـــکای دولت به این درآمد در ســـال آینده، با ابهاماتی همراه است. از طرفی، توجه دولت به بحث خصوصی‌سازی نیز با تقلیل ســـهم آن در بودجه سال ۱۴۰۱، کمتر شده است.

شـــافعی همچنین با اظهار نگرانی نسبت به رشـــد چند برابری قیمت برق و گاز در لایحه بودجـــه تاکیـــد کرد که بخـــش خصوصی هم واقعی شـــدن بهای انرژی را ضروری می‌داند؛

مشهد به رغم اهمیت و جایگاهی که دارد و میزبانی سالانه ۲۵تا ۳۰ میلیون زائر و گردشگر، همواره در متن و بطن بودجه مظلوم واقع شده است رشد قابل تامل میزان درآمد حاصل از صادرات نفت در لایحه بودجه و اتکای دولت به این درآمد در سال آینده، با ابهاماتی همراه است

امـــا این اقـــدام باید در قالـــب افزایش پلکانی انجـــام بگیرد و جهـــش یکبـــاره قیمت‌ها در بخش انرژی می‌تواند اثراتی منفی برای بخش تولیـــد و چالش تورم در بازار را منجر شـــود. او در عیـــن حال، یکـــی از نقاط قوت بودجه را تفویض اختیارات اســـتانی آن و رشد اختیارات اســـتانداران در این حوزه دانست و گفت: گویا مقرر اســـت تا در صورت فـــروش املاک مازاد دولت در استان‌ها، هزینه‌های آن به خود استان تعلق پیدا کند.

البته جایگاه پنجمی‌خراسان‌رضوی به لحاظ منابع عمومی‌در کشور، مطلوب ظرفیت‌های این خطه نیســـت و این استان همواره از این حیث مورد کم‌توجهی قرار گرفته است.

شافعی در ادامه به اهمیت مشهد و ظرفیت‌های این شـــهر در بخش گردشگری اشاره و عنوان کرد: مشهد به رغم اهمیت و جایگاهی که دارد و میزبانی سالانه ۲۵تا ۳۰ میلیون زائر و گردشگر، همواره در متن و بطن بودجه مظلوم واقع شده و باید همگرایی موثری برای مطالبه‌گری در این عرصه شکل بگیرد.

رئیس اتـــاق ایران به تجارب کشـــورهای پیشرفته در بهره‌گیری از پتانسیل‌های حوزه گردشـــگری برای ارتقای نرخ تولید ناخالص داخلی اشاره کرد و گفت: ارمغان این، صنعت بهـــره‌وری بالا و درآمد پایـــدار برای اقتصاد کشورهاست.

گردشـــگری ســـلامت به عنـــوان یکی از شـــاخه‌های این صنعت، دارای زیرساخت‌ها و پتانســـیل خوبی در شـــهر مشهد است و باید این حوزه را نیـــز مغتنم بدانیم و از آن حمایت کنیم.

شـــافعی با هشدار نســـبت به جولان دلالان در عرصه گردشـــگری سلامت مشهد، خواستار ورود جدی ارکان بخـــش خصوصی و دولتی، برای ســـاماندهی نابسامانی‌ها و ارتقای کیفیت خدمات موجود شد.

وی پیشـــنهاد بررســـی لایحه بودجه ۱۴۰۱ را در قالب جلســـات فوق العاده با صاحبنظران اقتصادی در سطح ملی و استانی مطرح کرد و یادآور شد: کارشناسان این حوزه باید در بزنگاه دشـــوار اقتصادی کشـــور، پای کار بررسی این لایحه و انعکاس نقاط قوت و ضعف آن باشند.

در مجمع عمومی‌موسسه خیریه جامعه یاوری خراسان تاکید شد

تشویق نسل جدید به ایفای مسوولیت‌های اجتماعی

دنیای‌اقتصاد: در مجمع عمومی‌عادی و فوق‌العاده موسسه خیریه جامعه یاوری خراسان وابسته به اتاق بازرگانی مشهد، بر لزوم تشویق نسل جدید فعالان اقتصادی به ایفای مسوولیت‌های اجتماعی تاکید شد.

غلامحسین شافعی، رئیس اتاق ایران در این نشست اظهار کرد: اجرای ۵۴۸ طرح در بخش‌های مختلف آموزشی و خدماتی در نقاط مختلف کشور و در ادامه حمایت از جمع بزرگـــی از دانش‌آموزان محروم نخبه و تقبل هزینه تحصیل آن‌ها، در زمره تلاش‌های جامعه یاوری بوده است. در این سال‌ها جمع بزرگی از ایرانیان داخل و خارج کشور و فعالان اقتصادی، از مسیر جامعه یاوری، نیات خیرانه خود را به ثمر رسانده‌اند.

شافعی بر اهمیت تقویت جایگاه جامعه یاوری، با افزودن ۱۵عضو هیات نمایندگان در هر دوره اتاق بازرگانی به ترکیب هیات امنای آن تاکید کرد و خواستار همراهی فعالان اقتصادی و توجه هرچه بیشتر نسل جوان این قشر به موضوع مسوولیت‌های اجتماعی شـــد. رضا حمیدی، عضو هیات نمایندگان اتاق مشـــهد هم در این جلسه گفت: ایجاد هنرستان‌ها در مراکز محروم با هدف ارتقای رویکردهای اشتغال‌زایی دنبال می‌شود؛ اما در بستر ایجاد چنین مراکزی باید ساختارهای اشتغال‌یابی نیز برای فارغ‌التحصیلان این مراکز تعریف شـــود تا بتوان آن‌ها را جذب بازار کار کنیم. حسین محمودی خراسانی، نایب رئیس اتاق بازرگانی مشهد در بخش دیگری از این جلسه، گزارشی از تلاش‌های اتاق بازرگانی مشـــهد و فعالان اقتصادی خراسان‌رضوی برای کمک و همراهی با کادر درمان و سیســـتم بهداشـــتی در جهت مقابله با شیوع بیماری کرونا ارائه کرد و گفت: گستره این کمک‌های ارزشمند تا سیستان و بلوچستان نیز می‌رسید.

لیست جامعی از اقلام پزشکی و بهداشتی با کمک‌های خیرانه فعالان اقتصادی و به اعتبار اعتماد آن‌ها به جامعه یاوری تهیه شد و در اختیار سیستم بهداشتی و درمانی قرار گرفت.

علی دادور، مدیرعامل جامعه یاوری هم در این جلســـه گزارشـــی از تلاش‌های این مجموعه ارائه کرد و متذکر شـــد: در این ســـال‌ها شـــاهد بودیم همان دانش آموزان محروم اما نخبه‌ای که در مقطعی تحت حمایت جامعه یاوری بوده‌اند، حالا جایگاه‌های ارزشـــمندی را کسب کرده‌اند و این مسیری که برای انسان‌سازی طی شده، به اعتبار تلاش‌هایی از این دست، ماندگار خواهد بود.

وی تاکیـــد کرد: ورود به عرصه مدرسه‌ســـازی و حمایت از دانش آموزان محروم، با هدف ارتقای آموزش و آگاهی در مناطق روســـتایی و کم‌برخوردار دنبال شد؛ اما این کمک‌ها محدود به این حوزه نمانده و تا امروز جامعه یاوری اقدامات ارزشـــمندی در ایجاد مراکز بهداشت و اورژانس جاده‌ای، کتابخانه، مراکز مسکونی برای محرومان و... داشته است و محل اعتماد و ارجاع شمار زیادی از ایرانیان مقیم خارج از کشور بوده که دوست داشتند نیات خیرانه خود را برای آبادانی ایران عزیزمان به مرحله اجرا درآورند.

کشاورز هم می‌تواند مالیات بپردازد

ناصر صادقی
سرپرست دفتر مسوولیت‌های اجتماعی اتاق بازرگانی مشهد

بخش اول

تعریف شـــورای انقلاب ایران از کشاورزی، بهره برداری از منابع آب و زمین برای تولید محصولات گیاهی و حیوانی، به‌منظور تأمین نیازهای غذایی مردم است و به تبع همین تعریف بوده که طرح‌ها و قوانین مرتبط برای انجام رسالتی که قانون اساسی معین کرده، تصویب شـــده است. در قانون اساسی ایران کلمه کشاورزی اولین مرتبه در اصل سوم آن بکار برده شده و امری بسیار مهم قلمداد شده و سپس در اصل چهل و سوم بر افزایش تولیدات کشاورزی و دامی که نیازهای عمومی را تأمین کند تا کشور را از وابستگی برهاند نیز تأکید مجدد صورت گرفته است. در این یادداشت با اشاره ای کوتاه به ضرورت برنامه ریزی علمی در بخش کشـــاورزی که سهم قابل توجهی در رشد و توسعه کشور دارد، نقش و اثرگذاری فعالیت‌های این بخش در اقتصاد و درآمد ملی طی چهار دهه گذشته را نقد و بررسی می‌کنیم. رشد جمعیت و به تبع آن افزایش تدریجی نیازهای جامعه در دهه‌های اخیر باعث شد تا در بخش کشاورزی به هر نحو ممکن از افزایش سطح زیرکشت گرفته تا گسترش مکانیزاسیون و آموزش و ترویج علوم و تکنولوژی‌های نو و استفاده از نهاده‌های برتر، به افزایش تولید محصولات باغی و زراعی و دام و طیور دست یابیم که نتایج ملموس آن به روشنی قابل مشاهده است. آنچه بسیار اهمیت دارد، عزم ملی و سهم بخش کشاورزی در تولید ناخالص کشور برای رسیدن به اهداف پیش بینی شده است. درنظرگرفتن جمعیت شاغلان و بهره برداران کشاورزی و دامی همراه با سطح زیرکشت و تعداد واحدهای تولیدی زراعی و دامی و پرورش طیور در قســـمت‌های مختلف زیربخش کشاورزی و همچنین توجه به میزان کل تولیدات ســـالانه اعم از میوه، غلات و حبوبات، صیفی، خشکبار، انواع لبنیات و تخم مرغ، انواع گوشت قرمز و سفید و سایر مواد پروتئینی و غیره و اشـــتغال جمعیت بزرگی از فعالان کشور از کارگر ساده و متخصص گرفته تا محققین و اساتید دانشگاه‌ها، سیستم‌های حمل و نقل، واحدهای تبدیلی و کارخانجات فراوری، مراکز توزیع و فروش و صادرات که همگی مرتبط با بخش کشاورزی هســـتند، نشان از آن دارد که نقش بخش کشاورزی در اشتغال و تولید و حرکت رو به رشد جامعه ایران بسیار بزرگ و اثرگذار است.

میـــزان ارزش افزوده ایجاد شـــده در بخش کشـــاورزی اگر به درســـتی محاسبه شود، رقمی را به دست خواهد داد که متولیان و گردانندگان کشـــور را مبهوت خواهد ساخت. با اینکه دخالت و اثربخشی کشاورزی در اقتصاد کشور بسیار زیاد است؛ اما تاکنون نقش آن در برنامه ریزی‌ها آنچنان که شایسته این بخش مولد است، مورد توجه قرار نگرفته است. از ابتدای انقلاب اسلامی تاکنون دراثر وضع قوانینی به منظور حمایت از کشـــاورزی، همواره فعالان این بخش از پرداخت مالیات معاف بوده اند. وقتی که از مالیات سخن به میان می آید، منظور کسر کوچکی از درآمد است که هریک از آحاد کشور در قبال استفاده و بهره مندی از انواع منابع و خدمات ملی از آب و برق و گاز و خدمات شهری و جاده ای و غیره گرفته تا برخورداری از امنیت و رفاه نسبی که توانسته در سایه آن کسب درآمد کند، باید بپردازد.

کشـــاورزان تولیدکننده نیز با انتخاب شغل خویش از مواهبی کـــه خداوند به این آب و خاک داده بـــرای انتفاع اقتصادی خود و خدمت به جامعه اســـتفاده می کنند و از مجموعه خدماتی که سایر هموطنان بابت آن مالیات می پردازند نیز به نحو یکسان بهره مند هستند. اگر شخصیت اقتصادی کشاورز تولیدکننده و مالک مزرعه را از کارگران روستائی شاغل در مزارع جدا کنیم، می‌بینیم وی بنا به میل و اراده شخصی و به تشخیص خودش، با برداشت از منابع ملی سفره‌های آبهای زیرزمینی، بخشی از آب شرب شیرین و پاکیزه را به قصد تولید و منفعت اقتصادی به مصرف می رساند و برای تولید محصولاتی که بدون رعایت الگوی کشت انجام می شود، از عناصر حیاتی و غذایی خاک نیز بهره برداری می‌کند که برای ماندگار شـــدن بقایای انواع کودهای شیمیائی در خاک باید چاره بیندیشد و به حفظ محیط زیست اهمیت بدهد. غالباً در اثر ضعف نظارت قانونمند بهداشتی و امنیتی، تولید محصولات غذایی کشاورزی همراه با استفاده از انواع سموم آلاینده شیمیایی خطرناک برای دفع آفات صورت می گیرد که توجه یا احساس مسوولیت جدی نسبت به تأثیر مخرب و کشنده این سموم نیز وجود ندارد و در اغلب مواقع بدون رعایت دوره حفاظت علمی سمپاشی، محصولات آلوده به سموم شـــیمیایی به بازار مصرف ارسال می شود. با این همه در اثر شرایط عمومی‌اقتصادی و نیاز روزافزون جامعه به مواد غذایی، قیمت محصولات کشاورزی نیز مانند سایر کالاها روزبروز افزایش پیداکرده است.

حال پس از گذشت بیش از چهل سال و کم توجهی به مسائلی که در بالا مورد اشـــاره قرارگرفت، این پرسش که آیا کشاورزان و تولیدکنندگان و فروشندگان محصولات کشاورزی نیز می‌توانند مانند سایر مردم و دیگر فعالان اقتصادی مالیات درآمد خود را به دولت بپردازند یا خیر، سؤالی موجه به نظر می رسد.

«دنیای‌اقتصاد» از سرایت التهاب اجاره‌بها به کلان‌شهرها گزارش می‌دهد

مستاجرهای مشهد مقابل «بد» و «بدتر»

متوسط رو به پایین هزینه اجاره‌نشینی به اندازه حداقل دستمزد رسیده است

دنیای اقتصاد: التهاب اجاره‌بها فقط مختص تهران نیست بلکه به شکل دومینو وار در حال سرایت به بازار اجاره مسکن کلان‌شهرها است.

گزارش «دنیای اقتصاد» از اوضاع پاییزی و زمستانی بازار اجاره مسکن حاکی است، مستاجران در مشهد به «خودی» باخته‌اند.

قطع و یقین، دولت مدافع مستاجران است و قصد دارد به‌گونه‌ای سیاست‌گذاری کند که اول، مستاجران به شکل «فراوانی عرضه آپارتمان اجاره‌ای» و «کاهش اجاره‌بها»، از سیاست‌ها نفع ببرند. اما ماحصل دو سال سیاست‌گذاری ویژه برای بازار اجاره‌نشینی منجر به بازی باخت - باخت برای هر دو طرف (موجر و مستاجر) شده است.

سیاست کرونایی مختص بازار اجاره مسکن که دو سال پیش به شکل «سقف ۲۰ درصدی افزایش سالانه اجاره بها در کلان شهرها» و «سلب حق خاتمه قرارداد یکساله اجاره برای موجر» در بازار اجاره مسکن به اجرا درآمد، اکنون باعث شده «از یک سو فایل واحد مسکونی اجاره‌ای در مشهد» به شدت کاهش پیدا کند و به دنبال آن، «اجاره‌بها با رشد بی-سابقه» روبرو شود.

نتایج تحقیقات میدانی «دنیای اقتصاد» حکایت از آن دارد که امسال متوسط اجاره‌بهای مسکن در مشهد حداقل ۵۰ تا ۷۰ درصد نسبت به سال گذشته افزایش پیدا کرده است.از طرفی، فایل‌های اجاره نیز کاهش چشمگیر پیدا کرده است.این کمبود حتی در نیمه دوم امسال نیز برخلاف رویه سنتی بازار اجاره، به چشم می‌خورد.

● چه شد، بازار اینطور شد؟

ریشه کاهش عرضه واحد مسکونی اجاره‌ای، «افت انگیزه حداقلی صاحب خانه‌ها برای اجاره‌داری» است که در پی، از دست رفتن شرایط «بازار» در معاملات اجاره رخ داده است.

وقتی یک طرف بازار، دست بسته باشد و دولت به جای او تصمیم بگیرد، نتیجه‌اش خروج همان طرف از بازار و در نتیجه، از کار افتادن معاملات است.

موجرها معمولاً براساس تورم عمومی، میزان رشد اجاره‌بهای سالانه را برای خود تعیین می‌کنند. برای همین است که کارشناسان اقتصاد مسکن همواره تاکید می‌کنند، تورم اجاره نرخی بین تورم عمومی(بیشتر از آن) و تورم مسکن (کمتر از آن) است. اگر سیاست‌گذار در یکی دو سال گذشته در ساز و کار بازار اجاره مسکن دخالت نمی‌کرد، به احتمال خیلی زیاد، میزان تورم اجاره هم در تهران و هم در کلان شهر مشهد و سایر شهرهای بزرگ، نرخی در حدود ۳۰ تا ۴۰ درصد بود. اما «مداخله» باعث جهش تورم اجاره تا سطح بالای ۵۰ درصد شد.

این کارنامه دخالت سیاست‌گذار در ساز و کار بازار، عیناً برای بازار خودرو نیز اتفاق افتاده است. دولت، برای فروش خودرو، «قیمت دستوری» تعیین کرده و گسل قیمت درب کارخانه و قیمت بازار به نزدیک ۶۰ درصد رسیده است.

اشکال دوم این سیاست نادرست کرونایی در بازار اجاره مسکن، تضاد آن با رفتار عرف موجر و مستاجر است.عمده قراردادهای اجاره، بعد از یکسال با توافق دو طرف به پایان می‌رسد.

اما الان، موجر حق ندارد مستاجر را در پایان یکسالگی سکونت در آپارتمانش، جواب کند.این مصوبه، امنیت سرمایه‌گذاری در بازار اجاره مسکن را برای سرمایه‌گذار که همان موجر یا صاحب خانه آپارتمان اجاره‌ای است، کاهش داده و باعث کاهش عرضه واحد مسکونی جدید شده است.البته عرضه واحد اجاره‌ای از دو محل آسیب دیده است.

محل اول همین سلب حق فسخ قرارداد در پایان اعتبار زمان یکسالگی قرارداد است.محل دوم نیز از رکود معاملات خرید مسکن نشات می‌گیرد.در این بازار، تا قبل از جهش دو سال اخیر قیمت مسکن، ورودی واحدهای مسکونی اجاره اولی، از ناحیه خریداولی‌های بازار املاک مشهد بود.

کسانی که اقدام به خرید خانه می‌کنند، بخشی از بهای خرید را با رهن کامل واحد مسکونی برای یک تا دو سال، تامین می‌کنند. بعد از آن، در خانه خود ساکن می‌شوند.

جهش قیمت مسکن در سال ۹۸ و ادامه آن در سال ۹۹ باعث خروج خریداران مصرفی بازار ملک شد. اما در این دو سال، تقاضای سرمایه‌ای جای آنها را گرفت بنابراین، ورودی آپارتمان اجاره‌ای خیلی کاهش پیدا نکرد.

در سال ۱۴۰۰ اما به دلیل آنکه تقاضای غیرمصرفی خرید آپارتمان نیز کاهش پیدا کرده، ورود فایل اجاره به بازار به شدت کاهش پیدا کرده است.ثبات نسبی قیمت مسکن که در تهران براساس آمارهای رسمی‌به وضوح دیده می‌شود، در بازار مسکن مشهد نیز مطابق روایت واسطه‌های بازار دیده می‌شود.

البته انتظار این نیست به میزان کاهش قیمت مسکن در تهران، قیمت در سایر کلان‌شهرها نیز تغییر کند.

اما آنچه در این مقطع یعنی در ابتدای زمستان ۱۴۰۰ محرز است، تفاوت نرخ رشد قیمت مسکن با سال گذشته است که حداقل، از نصف شدن سرعت افزایش قیمت حکایت دارد.

به این ترتیب، تقاضای سرمایه‌گذاری در بازار خرید خانه در مشهد کاهش یافته است و اثر خود را بر بازار اجاره به شکل تشدید کسری فایل اجاره‌اولی گذاشته است.

● غیبت گزینه خوب برای مستاجرها

برآیند وضعیت فعلی در بازار اجاره مسکن، مستاجران مشهدی را مقابل دو راهی «بد» و «بدتر» گذاشته است.راه «بد»، توافق با موجر برای سال دوم با نرخ نزدیک به رقم پیشنهادی موجر برای افزایش اجاره‌بها برای تمدید قرارداد است.راه «بدتر» نیز پایان دادن به سکونت در آپارتمان و امضای قرارداد ۱۴۰۱-۱۴۰۰ با موجر جدید است.

راه دومی، تورم اجاره خیلی بیشتری را نسبت به راه اول، به مستاجر تحمیل می‌کند.

تحقیقات میدانی «دنیای اقتصاد» در این باره نشان می‌دهد، موجرهایی که قرارداد جدید (با مستاجر جدید) امضا می‌کنند چون خیال‌شان از عدم رهگیری نرخ رشد اجاره از سوی مسولان پایش حسن اجرای سیاست ضدکرونایی، راحت است، اجاره‌بها را خیلی بیشتر از سقف دستوری و عرف بازار افزایش می‌دهند.

بنابراین، مستاجران به سمت «راه بد» گسیل می‌شوند.وضع موجود مشخص می‌کند، گزینه «خوب» برای مستاجرها تقریباً وجود ندارد.

گزینه خوب، راهی است که مستاجران با نرخ رشد کمتری برای اجاره‌بها، قرارداد یکسال پیش رو با موجر را امضا می‌کنند.

این شرایط اثبات می‌کند هم مستاجرها باخته‌اند و هم موجرها.مستاجران چاره‌ای جز پذیرش تورم اجاره سنگین را ندارند.موجرها هم با این وضعیت، از عایدی اجاره‌داری مدنظرشان، محروم هستند.

اگر سقف رشد اجاره بها نبود، حجم فایل آپارتمان اجاره‌ای نسبت به سال گذشته، افزایش محسوس پیدا می‌کرد. این پیش‌بینی براساس ثبات نسبی قیمت مسکن در ماه‌های اخیر مطرح است.

سال گذشته و سال قبل از آن، رشد ماهانه و بعضاً هفتگی قیمت مسکن در کلان‌شهر مشهد سبب شد، خریداران سرمایه‌ای آپارتمان، واحدمسکونی خود را در کوتاه مدت خرید و فروش کنند تا از رشد قیمت نفع ببرند. در نتیجه، دلیلی برای اجاره آن وجود نداشت.اما هم اکنون که موتور تورم مسکن در حال خاموش شدن است و حرکت آن بسیار کند شده است، صاحبان واحدهای مسکونی دوم و سوم، ترجیح می‌دهند آن را اجاره دهند. اما وقتی از سیاست مداخله دولت در اجاره‌بها و توافق زمانی با مستاجر، اطلاع پیدا می‌کنند از تصمیم خود منصرف می‌شوند.

● فرمول نانوشته در بازار اجاره

در بازار اجاره مسکن، عرف است که هر ۳۰هزار تومان اجاره ماهانه، معادل یک میلیون تومان پول پیش یا همان رهن، تعیین می‌شود.اجاره‌بها ترکیبی از اجاره ماهانه و پول پیش است.

زمانی که نرخ سود بانکی جذابیت سپرده‌گذاری را افزایش می‌دهد، معمولاً موجرها تمایل پیدا می‌کنند رهن بیشتری دریافت کنند.

همچنین زمانی که بازارهای سرمایه‌گذاری همچون سکه، دلار یا سهام با نرخ رشد قیمت و عایدی سرشار روبرو می‌شوند، باز موجرها تمایل به دریافت رهن بالا برای سپرده‌گذاری در این بازارها پیدا می‌کنند.اما الان، جذابیت دو سال گذشته این بازارها از بین رفته است.

نرخ سود بانکی نیز چون کمتر از نصف تورم عمومی‌است، برای صاحب خانه‌ها مطلوبیت سپرده‌گذاری بانکی را سلب کرده است.در این شرایط، آنچه در بازار اجاره مسکن مشهد به چشم می‌خورد فایل‌های مرکب است به این معنا که وزن رهن و وزن اجاره ماهانه تقریباً با هم برابر است.

با این حال یک فرمول نانوشته نیز به چشم می‌خورد. براساس این فرمول، موجرها مبلغ رهن را براساس ۱۲ ماه اجاره ماهانه تعیین می‌کنند.

این کار به آنها تضمین می‌دهد که اگر مستاجر نتوانست یا نخواست اجاره ماهانه را پرداخت کند، آنها از محل پول پیش، نسبت به کسر اجاره معوق اقدام کنند.

واسطه‌های بازار اجاره مسکن در این باره معتقدند، مصوبه کرونا و همان سلب حق تخلیه مستاجر برای موجر باعث شده صاحب خانه‌ها به اجرای این فرمول پناه بیاورند.

برابری نسبی اجاره بهای ماهانه با حداقل دستمزد یعنی معادل حدود ۴ میلیون تومان، این ریسک را برای صاحب خانه‌ها افزایش داده است؛ ریسک عدم پرداخت اجاره ماهانه.اکنون یک رابطه نیز از رشد اجاره بها پشتیبانی می‌کند. این رابطه، نسبت قیمت مسکن به اجاره‌بها است.

جهش قیمت مسکن در دو سال اخیر و عدم افزایش تند اجاره بها در این مدت باعث شد عدد حاصل از این نسبت افزایش نامتعارف پیدا کند. چون بین قیمت بازارها رابطه نسبی معنادار و بلندمدت وجود دارد، این جهش در صورت نسبت قیمت به اجاره، زمینه برای افزایش مخرج در میان مدت را بوجود آورد.

برای همین است که امسال، به رغم ثبات نسبی قیمت مسکن، بازار اجاره شاهد افزایش تند (جهش) اجاره‌بها است.

در این شرایط، اما یک اتفاق می‌تواند مسیر رشد اجاره بها را به سمت مخالف تغییر دهد.

این اتفاق، حصول نتیجه مثبت در مذاکرات وین است که باعث تعدیل انتظارات قیمتی در بازارهای مختلف از جمله بازار مسکن می‌شود.

این تعدیل (کاهش) انتظارات باعث می‌شود صاحبان آپارتمان‌های دوم و سوم نسبت به فروش واحد مسکونی خود در شروع فاز کاهش قیمت اقدام کنند.

در نتیجه این افزایش عرضه، قیمت مسکن روند کاهشی در پیش می‌گیرد و باعث می‌شود رابطه قیمت به اجاره، به جای آنکه با افزایش عدد مخرج احیا شود با کاهش عدد صورت، به حالت قبل خود برمی‌گردد.

نسبت قیمت به اجاره در بدترین حالت افزایشی باید عددی بین ۲۴ تا ۲۵ باشد اما الان از این سطح حداکثری بالا رفته است. در تهران از ۳۰ هم تجاوز کرده اما در بازار مسکن مشهد، این اواخر به حدود ۲۵ رسیده است.

نبض بازار

رقم رهن و اجاره آپارتمان‌های ۹۰ تا ۱۰۰ متری مشهد

دنیای‌اقتصاد: بررسی فایل‌های رهن و اجاره مناطق مختلف مشهد نشان از افزایش دو تا سه برابری رقم اجاره‌بهای آپارتمان‌های ۹۰ تا ۱۰۰ متری نسبت به سال گذشته می‌دهد.

واحد ۹۰ متری در منطقه «آزادشهر» که پارسال با رهن ۸۰میلیونی و اجاره ۸۰۰ هزار تا یک میلیون تومانی واگذار می‌شد، امسال با مبلغ رهن ۱۰۰ میلیون تومان و اجاره یک میلیون و ۷۰۰ هزار تومان به ودیعه داده می‌شود. افزایش قیمتها در مناطق پایین شهر و کم برخوردار هم جالب توجه است. در مسکن مهر «گلبهار»، واحد ۹۰ متری که تا پارسال ۴۰ میلیون تومان به رهن داده می‌شد، امسال این رقم به ۸۰ میلیون تومان رسیده است. در برخی مناطق مثل «فرامرز عباسی» هم رهن ۱۰۰ میلیون تومانی دو برابر و اجاره یک و نیم میلیونی گاه به سه برابر هم رسیده است.

رهن و اجاره منزل آپارتمان‌های ۹۰ متر تا ۱۰۰ متری مشهد- دی ۱۴۰۰

محله	متراژ	رهن (تومان)	اجاره (تومان)	سن بنا
۱۰ دی	۱۰۰	۱۰۰ میلیون	۳ میلیون	۷
آزادشهر	۹۰	۱۰۰ میلیون	۱ میلیون و ۷۰۰ هزار	۱۰
۱۷ شهریور	۹۰	۳۰۰ میلیون	-	۴
معلم	۱۰۰	۱۰۰ میلیون	۴ میلیون و ۸۰۰ هزار	۱
المهدی‌غربی	۱۰۰	۲۰۰ میلیون	۲۰۰ هزار	۲
دانشجو	۹۰	۲۵۰ میلیون	-	۷
گلبهار	۹۰	۸۰ میلیون	-	۷
جلال آل‌احمد	۹۰	۲۸۰ میلیون	-	۷
پروین اعتصامی	۹۰	۲۵۰ میلیون	-	۳
قائم‌مقام فراهانی	۱۰۰	۸۵ میلیون	۳ میلیون و ۷۰۰ هزار	۱۱
بلوار توس	۱۰۰	۱۱۰ میلیون	-	۱
وکیل‌آباد	۹۰	۵۰ میلیون	۴ میلیون	۱۰
فارغ‌التحصیلان	۱۰۰	۳۵۰ میلیون	۱۰۰ هزار	۳
شاندیز	۱۰۰	۸۵ میلیون	-	۷
شیخ صدوق	۱۱۰	۱۰۰ میلیون	۱ میلیون ۶۰۰ هزار	۱۰
رحمانیه	۱۰۰	۱۸۰ میلیون	-	۳
حجاب	۹۰	۱۰۰ میلیون	۱ میلیون و ۲۰۰ هزار	۱۲
عبدالمطلب	۹۰	۱۰۰ میلیون	۲ میلیون	۱۰
صدف	۱۰۰	۳۰۰ میلیون	-	۶
سیدرضی	۹۰	۱۰۰ میلیون	۳ میلیون و ۲۰۰ هزار	۵
احمدآباد	۹۶	۴۰۰ میلیون	-	۱۵
فلاحی	۱۰۰	۸۰ میلیون	۲ میلیون و ۵۰۰ هزار	۳
فرامرز عباسی	۱۰۰	۲۰۰ میلیون	۵ میلیون ۵۰۰ هزار	نوساز
صیادشیرازی	۱۰۰	۱۴۰ میلیون	۲۰۰ هزار	۱۱
رحمانیه	۹۵	۲۳۰ میلیون	-	۲
طبرسی‌شمالی	۱۰۰	۱۸۰ میلیون	-	۵
شریعتی	۹۰	۲۵۰ میلیون	-	۴
کوه‌سنگی	۱۰۰	۲۸۴ میلیون	-	۲۶
شهیدهنرور	۱۰۰	۱۸۰ میلیون	-	۵
امام‌رضا	۹۵	۴۲۰ میلیون	-	۵
امامت	۹۰	۲۰۰ میلیون	۱ میلیون و ۲۰۰ هزار	۱۵

دنیای اقتصاد

روزنامه صبح ایران

WWW.DONYA-E-EQTESAD.COM ● info@ donya-e-eqtesad.com

ضمیمه هفتگی استان‌های خراسان

■ روزنامه اقتصادی صبح ایران
■ صاحب امتیاز : دنیای اقتصاد تابان ■ مدیر مسوول: علیرضا بختیاری
■ نشانی: خیابان شهید مطهری- حدفاصل سنایی و میرزای شیرازی - پلاک ۳۷۰
■ مدیر هنری: محمد عسگری ■ تلفن: ۸۷۷۶۲۲۰۷-۰۲۱
■ لیتوگرافی و چاپ: امید نشر وچاپ ایرانیان

سرپرست خراسان‌رضوی: شهناز رمارم- دبیر ضمیمه خراسان: احسان میرزاده
نشانی: مشهد،بلوار شهید صادقی،خیابان آپادانا،شماره۱۳
تلفن: ۳۷۶۲۵۳۵۳-۰۵۱ و ۵-۳۷۰۵۶۸۵۴-۰۵۱ نمابر:۸۹۷۸۰۲۱۷-۰۲۱ آگهی‌ها: ۰۹۱۲ ۴۱۹ ۸۶ ۳۵
خراسان جنوبی، محمد قربانی: ۸-۳۲۳۴۲۶۰۷
نسخه الکترونیک: www.Xhden.ir سامانه ارتباطی:۳۰۰۰۲۵۷۷۰۱

یادداشت

مصائب و فرصت‌های ترانزیت ایران

مجتبی بهاروند
رئیس کمیسیون حمل و نقل اتاق ایران در دوره هشتم

یکی از نقاط ضعف کنونی صنعت ترانزیت ما، فرسودگی ناوگان حمل و نقل است؛ میانگین عمر ناوگان ایرانی ۲۰ سال و این عدد در کشورهای پیشرفته و نیمه‌پیشرفته ۵ سال است. در آن کشورها، کامیونی با عمر بیش از ۵ سال امکان خدمات‌رسانی و ورود به خیابان‌ها را ندارد.

این در حالی است که هم‌اکنون بیش از ۵۰۰هزار کامیون و کامیونت فرسوده ایرانی با میانگین عمر ۲۰ سال در حال سرویس‌دهی هستند و چاره‌ای نیز جز استفاده از آنها نیست؛ زیرا به بهانه تولید خودروهای داخلی، اجازه واردات خودرو داده نمی‌شود. در واقع، رانت‌خواری عده‌ای سبب جلوگیری از نوسازی ناوگان شده است و ما این مباحث را در تمام این سال‌ها بارها مطرح کرده‌ایم. در ایران در حالی به تولید کامیون داخلی تاکید می‌شود که حتی اگر تحریم نباشیم و دو کارخانه مدعی ساخت کامیون در داخل کشور، با تمام ظرفیت خود به مونتاژ بپردازند، سالانه تنها ۱۲هزار ناوگان تولید می‌شود و با این میزان تولید نمی‌توان ۵۰۰ هزار ناوگان فرسوده را نوسازی کرد.

اما در زمینه زیرساخت‌های حمل و نقلی، کشور ما به‌طور میانگین در مقایسه با کشورهای همسایه، دارای زیرساخت‌های جاده‌ای و ریلی نسبتا مطلوبی است؛ هر چند در حمل هوایی فاقد زیرساخت و ناوگان خوبی هستیم.

البته در بحث بندر چابهار که جزو بنادری است که می‌توانست آینده ترانزیت ایران را تعیین کند و کشورمان را به جایگاه خود در این صنعت برساند، با وجود معاف بودن این بندر از تحریم، متاسفانه سرمایه‌گذاری مناسبی صورت نگرفته است. در دولت احمدی‌نژاد که فروش نفتی خوبی داشتیم، کوچکترین فکری به حال چابهار نشد و این بندر کاملا مورد بی مهری واقع شد. لذا چابهار هم‌اکنون به لحاظ زیرساخت‌های حمل و نقلی جاده و ریل مهجور مانده است. از طرفی، طرح راه‌آهن چابهار- زاهدان- مشهد- سرخس نیز به کندی پیش می‌رود و در صورتی که با همین روند ادامه یابد، به نظر می‌رسد تا ۲۰ سال آینده افتتاح نخواهد شد. ما فرصت استفاده از بندری با ظرفیت تبدیل شدن به‌هاب ترانزیتی منطقه را از دست دادیم و چون زیرساخت حمل و نقلی مطلوبی در آن منطقه وجود ندارد، امکان تخلیه و حمل سریع کالا از بندر چابهار نیست و این امر باعث تحمیل هزینه‌های ناشی از دموراژ کانتینرها می‌شود. در نتیجه، صاحبان کالای خارجی رغبتی به استفاده از این مسیر ندارند.

یکی از دلایل توسعه‌نیافتگی صنعت ترانزیت ایران، ضعف در بحث دیپلماسی است؛ به عنوان کسی که ۲۰ سال است فعالیت‌های ترانزیتی، حمل و نقلی و صنفی داشته، معتقدم متاسفانه سفارتخانه‌ها و ظرفیت دیپلماسی ما به هیچ عنوان در خدمت ترانزیت و صادرات نیست و گاها با کج‌سلیقگی‌هایی که در این بخش وجود دارد، کاهش روزبه‌روز ترانزیت را شاهدیم. نمایندگی‌های ایران در دیگر کشورها آنقدر نسبت به موضوعات دیگر حساسند که به بحث‌های تجاری نمی‌پردازند. این موضوع را در جلسه‌ای که با ظریف، وزیر خارجه وقت در اتاق بازرگانی مشهد داشتیم، نیز مطرح و تاکید کردیم که سفارتخانه‌ها همکاری خوبی با فعالان صنعت ترانزیت ندارند.

متاسفانه در بسیاری از اجلاس‌های مختلفی که برگزار شده، نمایندگان ایران یا حضور ندارند یا بسیار کمرنگ هستند؛ در نتیجه در چانه‌زنی کشورهای مختلف، فرصت را از دست می‌دهیم و بازارها نیز از کف ایران می‌رود. هم‌اکنون درباره کریدور ترانزیتی که جمهوری آذربایجان و ترکیه به شدت دنبال آن هستند و ایران از آن ناحیه دچار ضرر می‌شود، دیپلماسی کشورمان باید فعال شود و کمک کنیم این مسیر به سرانجام نرسد. این مباحثی است که امیدواریم دولتمردان بدان‌ها توجه کنند؛ زیرا درصورت به سرانجام رسیدن این کریدور، بسیاری از درآمدهای ترانزیتی کشور را از دست خواهیم داد. سال‌هاست که در تمام کشورها این مساله نهادینه شده است که حمل و نقل و لجستیک در کنار صنعت توریسم، درآمدزاست. بسیاری از کشورها سعی می‌کنند به عنوان‌هاب ترانزیتی منطقه تعریف شوند و در این زمینه امارات با فاصله‌ای نجومی‌از ما پیش افتاده است. کشورهایی چون عمان نیز این کار را آغاز کرده و بسیاری از کشورها هم آینده را می‌بینند و سعی می‌کنند به عنوان کشوری مطرح در حمل و نقل و لجستیک فعال باشند. آنان از تمام امکانات استفاده می‌کنند تا کریدورها از کشور آنها عبور کند؛ اما کشور ما که در چهارراه ترانزیتی دنیا واقع شده، در این زمینه تلاشی نمی‌کند.

ترانزیت می‌تواند بخش زیادی از درآمدهای غیرنفتی را برای ایران به ارمغان آورد و در صورت فراهم شدن شرایط لازم، سالانه تا ۱۰ میلیارد دلار درآمد خالص برای کشور رقم خواهد زد؛ اما متاسفانه از این موقعیت خدادادی در دولت‌های مختلف استفاده نشده است.

«دنیای‌اقتصاد» از موانع تامین انرژی کارخانجات سیمان خراسان‌رضوی گزارش می‌دهد:

تهدید مازوتی صنعت سیمان

دنیای‌اقتصاد- انسیه سروش: ایران با تولید ۶۰ میلیون تن سیمان در سال ۲۰۲۰، در رتبه هفتم تولید در جهان قرار دارد. رکود در ساخت و ساز داخلی، کاهش بودجه عمرانی دولت و محدودیت‌های به وجود آمده در صادرات باعث شد تا ایران نتواند از بخش عمده‌ای از ظرفیت تولید سیمان خود استفاده کند، با این حال پیش‌بینی می‌شود ظرفیت تولید، به دلیل تکمیل کارخانجات در دست احداث تا پایان سال ۱۴۰۱ به بیش از ۹۰میلیون تن بالغ شود.

عبدالرضا شیخان، دبیر انجمن سیمان با اشاره به چالش‌های بازار سیمان و نوسانات قیمتی آن خاطرنشان می‌کند: از نیمه تیرماه امسال با اعمال محدودیت‌هایی از سوی وزارت نیرو به واحدهای تولیدی سیمان درخصوص تامین برق مصرفی، فضای روانی سنگینی بر بازار سیمان حاکم شد. به دنبال اطلاعیه وزارت نیرو درخصوص محدودیت تامین برق برای واحدهای سیمانی و فولادی ، افرادی که سیمان خریداری کرده بودند از عرضه سیمان خود به بازار جلوگیری کردند و این موضوع موجب ایجاد بازار سیاه سیمان، کمبود و نوسانات قیمت شد. در آن زمان چون تنها بخشی از سیمان در بورس عرضه می‌شد، با بالا رفتن قیمت در بازار آزاد، قیمت در بورس نیز افزایش پیدا کرد.

● کارخانه‌های سیمان در حال استفاده از سوخت دوم

کارخانجات سیمان نسبت به نوع سوخت مورد استفاده در تولید به دو دسته تقسیم می‌شوند. کارخانجاتی که تجهیزات و مخازن لازم برای تولید با مازوت را دارند و دسته دوم کارخانجاتی که به دلیل عدم در اختیار داشتن مخازن و تجهیزات سوخت دوم، شرایط تولید سیمان با مازوت را ندارند و مجبور به استفاده از ذخیره کلینکر استراتژیک یا سنواتی خود می‌باشند که البته امسال به دلیل قطع برق در تابستان، ذخیره این کارخانجات محدود است.

مازوت را می‌توان از جمله ترکیب‌های نفت خام به شمار آورد که حاصل تقطیر جز به جز آن به هنگام پالایش نفت خام است و بعد از تبخیر بنزین و سایر فرآورده‌های سبک‌تر، از نفت خام به دست می‌آید.

محمدرضا افشین، رئیس اداره صنایع معدنی سازمان صنعت، معدن و تجارت خراسان‌رضوی با اشاره به فعالیت ۱۳ واحد فولادی و ۷ واحد تولید سیمان در خراسان‌رضوی می‌گوید: قطعی برق واحدهای صنایع سنگینی مانند سیمان و فولاد، مشکلاتی را برای تجهیزات و ماشین آلات و تولید آنها در بازار به وجود می‌آورد. از طرفی، این محدودیت در تامین گاز ما را ناچار به استفاده از سوخت دوم می‌کند. البته محدودیت‌هایی نیز در تامین سوخت دوم واحدهای سیمانی وجود دارد زیرا منابع ذخیره سوخت دوم آنها تکمیل نیست و قطعی طولانی مدت گاز این صنایع، شرکت نفت را در تامین سوخت دوم این واحدها دچار مشکل می‌کند.

سعید حیدری، مدیرعامل شرکت سیمان سبزوار در توصیف وضعیت کارخانه‌های سیمان با وجود قطعی گاز در فصل سرد سال عنوان می‌کند: شرکت‌های سیمان براساس تعهدی که به شرکت ملی گاز دارند در طول فصول سرد سال در حدود ۴۵ تا ۶۰ روز به دلیل تعمیرات دوره‌ای، قطعی گاز خواهند داشت و گاز شرکت طبق ابلاغیه شرکت ملی گاز ایران از تاریخ ۱۴۰۰/۸/۱۵ با محدودیت و قطعی روبرو شده است؛ اکنون شرکت در حال استفاده از سوخت جایگزین یعنی مازوت است.

● مشکلات نهفته در مصرف سوخت مازوت

علاوه بر کارخانجات سیمان، صنایع دیگر هم از سوخت مازوت استفاده می‌کنند؛ اما از آنجا که سیستم‌های فیلتراسیون مورد استفاده در کارخانجات سیمان سیستم‌های روز دنیا است، آلایندگی ناشی از مصرف مازوت کمتر می‌شود. ترجیح صنعت‌گران سیمان بر استفاده ۱۰۰ درصدی از گاز است چراکه هم سوخت پاکی است و هم از نظر قیمتی مناسب‌تر است. هر چقدر مازوت با قیمت کمتری فروخته شود باز هم حمل آن بسیار گران شده است. حیدری تصریح می‌کند: متاسفانه شرکت ملی پخش فرآورده‌های نفتی با تاخیر، سهمیه مازوت کارخانجات را اعلام کرد و باعث شد که به لحاظ زمان تحویل و حمل مازوت و هم زمانی با سایر شرکت‌ها و نیروگاه‌ها، توان لجستیکی سیستم حمل و نقل مازوت با مشکل مواجه شود. به لحاظ هزینه نیز در زمان مصرف گاز ابتدا تولید انجام شده و پس از گذشت یک ماه قبض گاز صادر و پرداخت می‌گردد لیکن در خصوص مازوت ابتدا مبلغی به عنوان علی الحساب جهت هر لیتر ۳۰۰۰ ریال دریافت (با سفته و تضمین بانکی) می‌گردد. هزینه حمل آن هم با توجه به کمبود تانکر نفتکش از هر لیتر ۳۵۰۰ تا ۶۵۰۰ ریال متغیر بوده است که بهای تمام شده هر تن کلینکر تولیدی را بیش از ۵۰% افزایش می‌دهد. (آخرین قیمت گاز در قبض صادره هر متر مکعب ۳۷۴۶ ریال)

رضا کشاورز کارشناس شرکت مجتمع سیمان غرب آسیا هم در این باره به خبرنگار ما می‌گوید: تهیه مازوت مستلزم داشتن نقدینگی، انجام بروکراسی مربوطه و بهره‌مندی از ناوگان حمل و نقل مناسب و کافی است. هزینه مازوت بیشتر از گاز مصرفی است و تحویل مازوت از پالایشگاه‌های سطح کشور (تهران و اصفهان) با بعد مسافت مختلف به کارخانجات شرق کشور، باعث افزایش بهای تمام شده مازوت می‌شود. البته شرایط امسال از سال قبل بهتر است ولی چنانچه برودت هوا و شرایط جوی زمستانی حاکم شود و مصرف گاز در بخش مردمی‌افزایش یابد، نیروگاه‌ها به علت کمبود گاز، مازوت بیشتری مصرف می‌کنند که با توجه به تجربه سنوات قبل، اولویت حمل مازوت به نیروگاه‌ها اختصاص خواهد یافت و مشکلات صنعت سیمان دو چندان می‌شود.

● مازوت؛ خطری برای محیط زیست

علاوه بر اینکه مازوت یکی از فرآورده‌ای نفت خام است و بار گوگرد دارد، برای محیط زیست و سلامت انسان بسیار خطرناک محسوب می‌شود.

در حال حاضر، انسان به روش‌های مختلفی در معرض فرآورده‌های نفتی از جمله نفت کوره و مازوت قرار می‌گیرد. استفاده از نفت سفید و سایر ترکیبات نفتی به عنوان حلال و پاک‌کننده و یا وجود نیروگاه‌های حرارتی در نزدیکی شهرها و استفاده از مازوت در آن‌ها سبب قرار گرفتن انسان در معرض ترکیبات حاصل از سوختن ناقص این فرآورده‌ها خواهد شد.

« در صورتی که نتایج آلایندگی در بازدیدهای محیط زیست محرز شود، کارخانه ضمن دریافت اخطار و جریمه، در بعضی موارد به مراجع قضایی معرفی می‌شود» کشاورز با بیان این نکته، تصریح می‌کند: با توجه به وجود مشکل آلایندگی در اکثر شهرهای بزرگ کشور، مصرف مازوت در صنایع و نیروگاه‌های شهرهای بزرگ، سبب تشدید آلودگی می‌شود.

از طرفی، تعطیلی صنایع و نیروگاه‌ها نیز امکان‌پذیر نیست و با توجه به وجود منابع گاز خانگیران در شرق کشور، بهتر است زیرساخت‌های لازم جهت تامین انرژی پایدار گاز انجام تا دغدغه تولید برطرف شود.

شیخان درباره چگونگی پیشگیری از آلایندگی مازوت و تاثیر آن بر شهرها اظهار می‌کند: در شهرهای بزرگ مانند تهران، شیراز و ... اشکالاتی از طرف محیط زیست یا دیگر سازمان‌های مربوطه وارد برای استفاده از گاز مازوت وارد می‌شود.

سال گذشته گاز سیمان تهران را وصل کردند که بتواند از سوخت پاک‌تری استفاده کند؛ اما در مورد باقی کارخانجات اینطور نیست، چراکه بیشتر کارخانجات ما در مناطق محروم و دور از شهرها هستند. آلایندگی مازوت هم آنطور که عموم مردم تصور می‌کنند نیست، شاید خودروهای ما آلایندگی بسیار بیشتری ایجاد کنند اما بیشتر کارخانجات خارج از شهر هستند و قرار است که گاز کارخانجاتی هم که داخل شهر قرار گرفته‌اند، قطع نشود.

● رکود در بازار داخلی، نزول در شیب صادراتی

در شرایط فعلی که صادرات سیمان کاهش قابل توجهی داشته و بازار داخلی هم با رکود و کاهش تقاضا مواجه است، کمبود اخیر حوزه انرژی تاثیر مشهود و قابل توجهی بر بازار نگذاشته است.

اما در صورت شروع طرح جهش مسکن همزمان با محدودیت‌های گاز و برق در صنعت سیمان، کمبود سیمان در بازار ایجاد شده و فضای ملتهب سیمان همانند زمستان پارسال تکرار می‌شود.

کشاورز با اشاره به ضرورت تقویت و توسعه شبکه انتقال گاز، عنوان می‌کند: سال‌هاست که مسئولین گاز استان ازعدم اتصال کامل خراسان‌رضوی به شبکه و رینگ کشوری گاز به عنوان یک محدودیت سخن می‌گویند، در بعضی از شهرستان‌ها با توسعه صنایع و حتی جهش مردمی، شبکه انتقال گاز فعلی جوابگو نیست و نیاز به تقویت و توسعه دارد.

امید است که دولت جدید که از اولین روزهای شروع کار، پیگیر مشکلات واحدهای تولیدی هستند، رفع مشکل کمبود گاز در استان خراسان را با تامین زیر ساخت‌های لازم و تسریع در پروژه‌های مزبور، به‌طور جدی در دستور کار و اولویت قراردهند. همچنین صحبت‌های مبنی بر واردات گاز از ترکمنستان از ابتدای دی ماه مطرح شد که لازم است در این خصوص نگاه ویژه‌ای به سهم گاز صنایع استان خراسان‌رضوی شود.

● آینده صنعت سیمان درهاله ابهام

طی دهه گذشته عواملی چون نوسانات ارزی، قیمت‌گذاری دستوری، رقابت منفی، عدم توسعه اقتصادی، وضع تعرفه و محدودیت از طرف همسایگان، بازپرداخت تسهیلات ارزی و ... صنعت سیمان را در دشوارترین برهه تاریخ خود قرار داده و شرکت‌ها صرفاً برای ادامه حیات خود اقدام به تولید و فروش کردند. ادامه این روند و عدم به روزرسانی تجهیزات می‌تواند به ادامه تولید و محیط زیست آسیب برساند.

حیدری، مدیرعامل شرکت سیمان سبزوار در این باره می‌گوید: در حال حاضر ظرفیت تولید سیمان در ایران حدود ۸۵ میلیون تن در سال است که سال گذشته با تمام فراز و نشیب خود در حدود ۶۵ میلیون تن تولید و مصرف و صادر گردید. در نتیجه ظرفیت مازاد تولیدی وجود دارد، اما به لحاظ پراکندگی جغرافیایی کارخانجات از استان‌های با ظرفیت تولید بیشتر به سایر مناطق هزینه حمل بیشتری به مصرف کنندگان تحمیل می‌شود. با توجه به اینکه صنایع سیمان، صنعت استهلاک پذیری است و جایگزینی هر کارخانه سیمان حداقل با ظرفیت ۳۳۰۰ تن، حدودا ۱۲۰ تا ۱۵۰ میلیون دلار سرمایه‌گذاری نیاز دارد و ادامه روند کنونی تولید با توجه به مستهلک شدن ماشین آلات، بالا رفتن هزینه‌های انرژی، مواد، قطعات و قیمت فروش دستوری، ادامه فعالیت این صنعت را در آینده با سوال بزرگی مواجه نموده است .

● افزایش سهم خراسان از منابع گاز یک ضرورت است

امروز تولید کننده و صنعتگر با وجود تحریم‌های ظالمانه، مشکلات متعددی در تامین تجهیزات و قطعات یدکی و مراودات مالی با تامین کنندگان مربوطه در سایر کشورها دارد و منابع ارزی حاصل از صادرات محصولات نیز با وقفه و سختی به کشور منتقل می‌شود، در چندین شرایطی داشتن دغدغه تامین گاز و برق برای تولید، منصفانه نیست. هر چند تلاش و کوشش مسئولان استانی شرکت گاز و برق در جهت رفع این محدودیت‌ها پوشیده نیست، ولی انتظار می‌رود که سهم استان خراسان با برخورداری از منابع گاز خانگیران وهمچنین به دلیل موقعیت استراتژیک و صادرات محور بودن اکثریت تولیدات صنایع، بهبود یابد.

آنچه که بر رنج تولید کننده استان می‌افزاید این است که در بعضی مواقع در سایر استان‌های کشور گاز صنایع برقرار است و یا با فاصله زمانی دیرتری از استان خراسان قطع می‌شود و نیاز بازار استان خراسان‌رضوی را سایر تولید کنندگان غیر بومی‌تامین می‌کنند؛ این امر در فضای رقابتی فعلی، تهدید بزرگی برای تولید و اشتغال استان خراسان‌رضوی به‌شمار می‌رود.

خبر

مازاد تراز بازرگانی خراسان‌رضوی به ۵۴۱ میلیون دلار رسید

ایسنا: ناظر گمرکات خراسان‌رضوی گفت: با توجه به مقایسه ارقام صادرات و واردات کالا به این استان در هشت ماه نخست امسال، تراز بازرگانی خارجی استان ۵۴۱ میلیون دلار مثبت بوده است.

امید جهانخواه درخصوص تراز تجاری استان طی هشت ماه ابتدایی سال جاری اظهار کرد: میزان صادرات هشت ماه استان معادل ۱۶۹۱ هزار تن به ارزش ۸۷۴ میلیون دلار و میزان واردات آن نیز ۱۲۲ هزار تن به ارزش ۳۳۳ میلیون دلار بوده است. در مجموع و با توجه به میزان صادرات و واردات استان تراز تجارت خارجی استان مثبت ۵۴۱ میلیون دلار اعلام شده است.

وی درباره اقلام عمده صادراتی از استان افزود: اقلام عمده صادراتی استان شامل سیب تازه، مقاطع فلزی، پسته پوست تازه یا خشک، کفپوش و مصالح ساختمانی بوده است. اکثر مقاصد صادراتی استان نیز کشورهای عراق، ازبکستان، ترکمنستان، پاکستان و تاجیکستان به حساب می‌آید.

ناظر گمرکات خراسان‌رضوی درباره اقلام عمده وارداتی به استان تصریح کرد: اقلام عمده وارداتی به استان هم شامل تجهیزات الکترونیکی، پنبه حلاجی نشده یا شانه نزده، مواد اولیه واحدهای تولیدی و ماشین‌آلات واحدهای تولیدی بوده است. این اقلام وارداتی نیز به تفکیک کشورهای طرف معامله ایران یعنی امارات متحده عربی، تاجیکستان، عمان و چین صورت گرفته است. جهانخواه بیان کرد: خراسان‌رضوی ۶گمرک در لطف آباد، سرخس، باجگیران، شمتیغ، دوغارون و مشهد و ۲ بازارچه مرزی در تایباد در مرز افغانستان و باجگیران در مرز ترکمنستان دارد.

پیگیری بیشتری برای گرفتن سهم خراسان‌رضوی نیاز است

دنیای‌اقتصاد: استاندار خراسان‌رضوی گفت: پیگیری بیشتری از سوی نمایندگان مجلس شورای اسلامی و مدیران دستگاه‌های اجرایی برای اخذ سهمی‌بیشتر برای استان از منابع و اعتبارات ملی که در سطح وزارتخانه‌ها وجود دارد، نیاز است و باید برای جبران عقب ماندگی‌های استان در این زمینه اهتمام بیشتری داشت. درحالیکه احسان ارکانی، نماینده نیشابور و عضو کمیسیون برنامه و بودجه مجلس معتقد است «حمایت نمایندگان از سهم بودجه چندان معنایی ندارد؛ چراکه بودجه براساس شاخص‌های تعریف شده به استان‌ها تخصیص پیدا می‌کند.» به گزارش ایسنا یعقوبعلی نظری، استاندار خراسان‌رضوی در نشست شورای برنامه‌ریزی و توسعه از نمایندگان این استان خواست تا درباره افزایش سهم خراسان‌رضوی از بودجه تلاش کنند و گفت: از نمایندگان استان در مجلس شورای اسلامی‌انتظار می‌رود تا قبل از بسته شدن لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ نسبت به مطالبه سهم واقعی استان از این بودجه و دیده شدن خراسان‌رضوی در تصمیمات وزارتخانه‌ای وارد عمل شوند تا استان از این جهت متضرر نشود.

راه‌اندازی صنایع پرآب‌طلب در شرق کشور ممنوع شود

ایسنا: مدیر عامل شرکت آب منطقه‌ای خراسان‌رضوی با اشاره به اینکه تا چهار دی ماه سال جاری تنها ۱۰ میلیمتر بارندگی در خراسان‌رضوی رخ داده است، گفت: ایجاد صنایع پر آب طلب در شرق کشور باید ممنوع شود. محمد علایی در یازدهمین نشست شب آب خراسان با عنوان در امتداد خشکسالی که در دانشگاه فردوسی مشهد برگزار شد، اظهار کرد: امروز شرایط به گونه‌ای است که از بحران آب عبور کرده و وارد بحران ورشکستگی شدید آبی شده‌ایم. وی افزود: بروز این مساله به دلیل نبود برنامه‌ریزی‌های مناسب بوده است. به همین دلیل باید در قانون توزیع عادلانه آب ابتدا پایداری آب را در نظر گرفته و سپس به تامین آن پرداخته شود. مدیر عامل شرکت آب منطقه‌ای خراسان‌رضوی با اشاره به نبود مطالعات جامع در گذشته در خصوص آب تصریح کرد: علاوه بر این تا چند سال پیش شرکت‌های آب منطقه‌ای نظارتی بر برداشت منابع آب نداشتند اما امروز نظارت‌ها بیشتر شده است. علایی تصریح کرد: در حال حاضر خراسان‌رضوی با ۱.۲ میلیارد متر مکعب کسری آب مواجه است. این استان در زمان خشکسالی‌ها بیش از ۹۷ درصد آب خود را از طریق آبخوان‌های زیرزمینی تامین می‌کند. هم‌اکنون در استان ۷۰۰۰ حلقه چاه آب وجود دارد.

بارش برف ارتفاعات شمال شرق خراسان‌رضوی را سپیدپوش کرد

ایرنا: سامانه بارش زمستانی که از عصر شنبه چهارم دی‌ماه در خراسان‌رضوی فعال شده، ارتفاعات هزارمسجد واقع در شمال شرق این استان را در محدوده شهرستان کلات سپیدپوش کرد. کارشناس مرکز پیش‌بینی اداره کل هواشناسی خراسان‌رضوی در این‌باره گفت: بیشترین ارتفاع نخستین برف زمستانی این استان در شهرستان کلات به شش‌سانتیمتر رسید. مرتضی اثمری افزود: همچنین در این مدت تاکنون بارش پنج میلیمتر باران در کلات ثبت شده است. بارش باران و برف از شهرستان‌های درگز، چناران، مشهد، قوچان و سرخس نیز ظرف همین مدت در محدوده مرکز تا شمال شرق خراسان‌رضوی به میزان نیم میلیمتر گزارش شد.